

Εργαστήριο Ευρωπαϊκής
Ενοποίησης και Πολιτικής

Σχολή Νομικών,
Οικονομικών
και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής
Επιστήμης
και Δημόσιας Διοίκησης

Ενημερωτικό Δελτίο

για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Τεύχος 6. Μάιος 2005

ΚΩΔΙΚΟΣ: 6029

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Πάνος Καζάκος, «Μετά το γαλλικό 'όχι' στη συνταγματική Συνθήκη»	3
<u>Επισκόπηση</u>	4
- Σύνταγμα	
- Διεύρυνση	
- Οικονομικά	
- Παιδεία	
- Εξωτερικές Σχέσεις	
Φάκελλος	13
Α. Το εθνικό Σύνταγμα έναντι της κοινοτικής νομοθεσίας	
Β. Η περίπτωση του βασικού μετόχου στην Ελλάδα	
Ελλάδα-Ευρωπαϊκή Ένωση	20
Τύπος	20
-Ελληνικός	
- Ξένος	
Τεκμηρίωση	23
Επισκόπηση Έρευνας	
Εκδηλώσεις	27
Εκδόσεις	30
Ένωση Πολιτών για την Παρέμβαση	31

**ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

**Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης
Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών**

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο έχει ως αποστολή:

- Τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο.
- Τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- Τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού.
- Την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.
- Την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Πάνος Καζάκος

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Ελένη Δεμίρη

Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακείμης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ.

Τσινισιζέλης, Λ. Τσούκαλης, Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ.

Βέρνυ, Ε. Δούση, Κ. Μπότσιου

Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης:

Κ. Λάβδας (Παν/μιο Κρήτης), Π. Λιαργκόβας (Παν/μιο Πελοποννήσου), Μ.

Μενδρινού (Παν/μιο Κρήτης), Ε. Μαριάς (Παν/μιο Κρήτης), Β. Πεσμαζόγλου

(Παν/μιο Κρήτης), Δ. Χρυσόχου (Παν/μιο Κρήτης), Ν. Χλέπας (Παν/μιο Αθηνών),

Ν. Κουτσιαράς (Παν/μιο Αθηνών), Γ. Ανδρέου (Παν/μιο Αθηνών), Δ. Ξενάκης

(Παν/μιο Κρήτης), Ν. Καραϊσκος (Παν/μιο Αθηνών), Α. Βαλλιανάτου (Παν/μιο Αθηνών)

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Εκδότης : Πάνος Καζάκος, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Υπεύθυνος Δελτίου: Καθηγητής Π. Κ. Ιωακείμης

Συντακτική ομάδα: Βαλλιανάτου Άννα, Ματσουκά Κλεοπάτρα

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια: 2103689535, newsletter_eeep@pspa.uoa.gr

Πάνος Καζάκος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντής Εργαστηρίου
Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής.

«Μετά το γαλλικό 'όχι' στη συνταγματική Συνθήκη»

Το γαλλικό «όχι» στο Σχέδιο Συνταγματικής Συνθήκης (ΣΣΣ) θέτει ανάμεσα σε άλλα και τα εξής δύο ερωτήματα: Τι συνέβη και μια ευνοϊκή κοινή γνώμη στη Γαλλία εστράφη μέσα σε λίγους μήνες εναντίον του ΣΣΣ; Ποιες θα είναι οι συνέπειες της απόρριψής της από τους γάλλους ψηφοφόρους;

Η συζήτηση για το πρώτο ανέδειξε μερικά χρήσιμα στοιχεία. Υπάρχει *οικονομικός φόβος* στην Ευρώπη. Ένα μεγάλο μέρος της κοινής γνώμης αποδίδει ευθύνες τόσο στις εθνικές κυβερνήσεις όσο και στους απόμακρους θεσμούς των Βρυξελλών για την αυξανόμενη ανεργία, τη συνεχή πίεση πάνω στο κοινωνικό κράτος, τις αυξανόμενες ανισότητες. Η κοινωνική συνοχή διαβρώθηκε και αυτό μεταφράστηκε σε γενικευμένη αμφισβήτηση της πολιτικής και της ενοποίησης. Εκτός τούτου τα μεγάλα σχέδια όπως η «νομισματική ένωση» μάλλον έγιναν αντιληπτά ως μέσα για την συμπίεση του επιπέδου ζωής («ακρίβεια»). Τέλος, τα σκάνδαλα που ξέσπασαν πρόσφατα στη Γαλλία, επηρέασαν τις μαζικές διαθέσεις. Η εμπιστοσύνη στην πολιτική μειώθηκε.

Όσον αφορά τις συνέπειες του όχι, σημειώνουμε κατ' αρχάς πως το επιχείρημα ότι θα ήταν «καταστροφικό» απλά δεν έπεισε και δεν ήταν ειλικρινές. Η ΕΕ που οικοδομήθηκε τις τελευταίες έξι δεκαετίες θα εξακολουθήσει να λειτουργεί- κατ' αρχάς στη βάση των ισχυουσών Συνθηκών. Θα υπάρξουν όμως εξελίξεις στις πολιτικές.

Το δημοψήφισμα επιβεβαίωσε τις εντάσεις ανάμεσα στις «εθνικές προτιμήσεις» και στις δεσμεύσεις σε επίπεδο Ένωσης. Η Ένωση εμφανίζεται υπό συνθήκες ετερογένειας ως «στενός κορσές» για την εθνική πολιτική. Έτσι εξηγείται η πρόσφατη κρίση γύρω από το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που το παραβίασαν η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και τελικά χρειάστηκε να «ερμηνευθεί» εκ νέου. Η ενοποίηση φαίνεται ότι προσέγγισε ανυπέρβλητα όρια.

Πιθανόν λοιπόν θα επανεξετασθούν ορισμένες πολιτικές ή θα ενδυναμωθούν οι ήδη υπαρκτές τάσεις για επανεξέτασή τους. Π.χ. θα δούμε σύντομα τι συνέπειες θα έχει το όχι για τον προϋπολογισμό της Ένωσης και για τα διαρθρωτικά ταμεία. Επίσης, θα γίνει δυσκολότερη η περαιτέρω διεύρυνση. Η προοπτική ένταξης της Τουρκίας μάλλον απομακρύνεται. Σημειώνω ότι αυτό φέρνει νέα προβλήματα για την ελληνική εξωτερική πολιτική που είχε στηρίξει τις ελπίδες για εξομάλυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων στην υποστήριξη της «ευρωπαϊκής προοπτικής» της γείτονος. Τώρα φαίνεται καθαρότερα ότι επίσημη Ελλάδα δεν εκμεταλλεύθηκε την περίοδο 1999-2005 για να δρομολογήσει μη αντιστρέψιμες εξελίξεις στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

Το κρίσιμο δημοψήφισμα του στη Γαλλία, 29 Μαΐου 2005

Λίγες μέρες πριν το δημοψήφισμα για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, το **όχι υπερέχει** στις δημοσκοπήσεις. Αναφέρεται χαρακτηριστικά η δημοσκόπηση της εφημερίδας Le Figaro (25/5/2005) όπου το ποσοστό όσων καταψηφίζουν το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα ανέρχεται στο 53%. Επισημαίνεται ότι στις αρχές του μήνα, για πρώτη φορά (2/5/2005) δημοσκοπήσεις είχαν δείξει οριακό προβάδισμα στους υποστηρικτές του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Αναφέρονται χαρακτηριστικά οι δημοσκοπήσεις των εφημερίδων Le Parisien (3/5) (51% υπέρ και 49% κατά), "Le Monde/RTL/LCI" (52% υπέρ και 48% κατά) Le Figaro/Europe 1 (53% υπέρ και 47% κατά). Επισημαίνεται ότι σε άλλες δημοσκοπήσεις οι υποστηρικτές του **όχι** συνέχιζαν να υπερισχύουν (48% υπέρ, 52% κατά "L'Express" και 49% υπέρ, 51% κατά Liberation). Στο 25% παρέμενε, όμως, το ποσοστό των αναποφάσιστων.

Σημαντικές πολιτικές προσωπικότητες έχουν ταχθεί στην υπηρεσία της **εκστρατείας υπέρ** του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Γερμανοί διανοούμενοι ένωσαν τη φωνή τους σε μια κοινή επιστολή που απηύθυναν προς τους Γάλλους ψηφοφόρους υπέρ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος (μεταξύ αυτών αναφέρονται οι Jürgen Habermas, Günter Grass, Wolf Biermann). Υποστηρίζουν ότι θα ήταν τρελό να «πλήξουν» οι Γάλλοι το έγγραφο του Ευρωπαϊκού Συντάγματος εξαιτίας του θυμού τους κατά της Γαλλικής κυβέρνησης και ότι κάτι τέτοιο θα αποτελούσε μια προδοσία από μέρους της Γαλλίας, μιας μεγάλης χώρας του Διαφωτισμού. Ο **Giscard d'Estaing** κατηγόρησε τη Γαλλική κυβέρνηση ότι δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει τους πολέμιους του Ευρωπαϊκού Συντάγματος και την εκστρατεία τους (The Times & Les Echos). Επεσήμανε ότι οι πολιτικοί έπρεπε να

αφήσουν τους ακαδημαϊκούς, τα μέσα μαζικής ενημερώσης και τους επιχειρηματίες να αναμειχθούν. Χαρακτήρισε λανθασμένο το φόβο του Γαλλικού λαού ότι το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα προσανατολίζεται προς τον υπέρμετρο φιλελευθερισμό θέτοντας σε κίνδυνο την εργασία τους και τη ζωή τους. Υποστήριξε ότι το οικονομικό μοντέλο της Ε.Ε. παραμένει η κοινωνική αγορά. Τέλος, κάνοντας ένα ειρωνικό σχόλιο υποστήριξε ότι η ενδεχόμενη απόρριψη του Ευρωπαϊκού Συντάγματος από τη Γαλλία θα ενθαρρύνει την υπερψήφιση του από τη Βρετανία, η οποία θα σκεφθεί ότι «τώρα μπορεί να ηγηθεί της Ευρώπης».

Σύμφωνα με τον αρμόδιο Επίτροπο για τη Δικαιοσύνη, **Franco Frattini**, *ω το* αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στη **Γαλλία** είναι αρνητικό, τότε η συζήτηση για το Μέλλον της Ευρώπης θα πρέπει να αρχίσει εκ νέου και να διευρυνθεί προκειμένου να συμπεριληφθούν και τα εθνικά κοινοβούλια. Ο κ. Frattini υποστήριξε ότι είναι άγνωστη η μορφή που θα έπαιρνε η συζήτηση σε αυτήν την περίπτωση, αν δηλαδή θα υπήρχε μια καινούργια Συνέλευση ή απλώς διαπραγματεύσεις μεταξύ των κρατών μελών. Τόνισε ότι, αν ένα κράτος σαν τη Γαλλία ψηφίσει αρνητικά, δε θα υπάρξει δεύτερη ψηφοφορία. Επομένως, πρόσθεσε ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει να αναρωτηθούμε τί είδους Ευρωπαϊκή Ένωση επιθυμούμε: απλώς μια ενιαία αγορά; Ένα χώρο ασφάλειας και άμυνας; Ή κάτι άλλο;

Από την άλλη πλευρά, σύμφωνα με δηλώσεις του στην εφημερίδα The Guardian αλλά και στη Βελγική Le Soir, ο **Jean-Claude Juncker** απέρριψε το ενδεχόμενο για επαναδιαπραγμάτευση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος σε ενδεχόμενη απόρριψη του εγγράφου από τη Γαλλία. Ο Προεδρεύων της Ε.Ε. υποστήριξε ότι θα χρειαζόνταν άλλα 10-15 χρόνια για να υπάρξει μια νέα Συνθήκη.

Επεσήμανε ότι στο τέλος της διαδικασίας της επικύρωσης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος θα υπολογιστεί πόσες χώρες απέρριψαν το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και τότε αυτές οι χώρες θα πρέπει να θέσουν στον εαυτό τους το ίδιο ερώτημα. Υποστήριξε, τέλος, ότι έχει προβλεφθεί ένας μηχανισμός αντιμετώπισης μιας τέτοιας κατάστασης ενώ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο θα αποφασίσει πώς θα αντιδράσει η Ε.Ε.

Από την άλλη πλευρά, ο Πρωθυπουργός της Γαλλίας **Jean-Pierre Raffarin** απέκλεισε το ενδεχόμενο να λάβει χώρα ένα δεύτερο δημοψήφισμα σε περίπτωση που απορρίψει ο Γαλλικός λαός το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Ανέφερε χαρακτηριστικά ότι «για τη Γαλλική δημοκρατία δεν υπάρχει λίγο ναι και λίγο όχι». Τόνισε ότι δεν υπάρχει εναλλακτικό σενάριο σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος.

Επικυρώσεις του Ευρωπαϊκού Συντάγματος

- Η **Σλοβακία** επικύρωσε το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα με πολύ μεγάλη πλειοψηφία. Βουλευτές από την αντιπολίτευση καθώς και από τον κυβερνητικό συνασπισμό τάχθηκαν υπέρ ενώ βουλευτές από το κόμμα που συμμετέχει στον κυβερνητικό συνασπισμό (τους Χριστιανοδημοκράτες - KDH) καθώς και από το κομμουνιστικό κόμμα αντιτάχθηκαν. Σύμφωνα με τους βουλευτές του KDH το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα δεν περιελάμβανε ορισμένα από τα πολύ σημαντικά ζητήματα που απασχολούν τη Σλοβακία, όπως είναι η αναφορά στο Χριστιανισμό καθώς και καλύτερες ρυθμίσεις για τα μικρά κράτη μέλη.
- Το Κοινοβούλιο της **Ισπανίας** επικύρωσε το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα με μεγάλη πλειοψηφία (330 ψήφους υπέρ και 19 κατά).
- Στο **Βέλγιο** η Γερουσία ψήφισε υπέρ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος με 54 ψήφους υπέρ, 9 κατά και 1 αποχή. Απομένει να εξετάσει η Κάτω Βουλή της χώρας το έγγραφο ενώπιον των τριών περιφερειακών Συνελεύσεων

Στην **Αυστρία** δύο εβδομάδες μετά την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος από την κατώ Βουλή και η άνω Βουλή υπερψήφισε το κείμενο με την υποστήριξη όλων των μελών (εκτός από τρεις βουλευτές της ακροδεξιάς).

Η Γερμανική **Budestag /Κάτω Βουλή** υπερψήφισε το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (12/5/2005) με 560 ψήφους υπέρ, 23 κατά και 2 αποχές. Απομένει να επικυρώσει και η Άνω Βουλή (Bundesrat) το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (27/5/2005).

Συζήτηση για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος

Τόσο η Πορτογαλία όσο και η Ιρλανδία επεσήμαναν ότι δε θα αλλάξουν τα σχέδιά του για τη διεξαγωγή δημοψηφισμάτων ανεξαρτήτως του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος στη Γαλλία. Το ίδιο αναμένεται να κάνει και η Ολλανδία, στην οποία το δημοψήφισμα θα διεξαχθεί την 1^η Ιουνίου 2005. Ορισμένες χώρες ακόμη **συζητούν αν θα επικυρώσουν το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα με δημοψήφισμα ή όχι**. Στην **Αυστρία** ο αρχηγός του ακροδεξιού κόμματος Jorg Haider δήλωσε στις 9 Μαΐου (δύο μέρες πριν από την καθορισμένη ημερομηνία επικύρωσης από το κοινοβούλιο του Συντάγματος από το κοινοβούλιο της Αυστρίας) ότι θα αμφισβητούσε νομικά την απόφαση της ακροδεξιάς κυβέρνησης να επικυρωθεί κοινοβουλευτικά το Σύνταγμα της Ε.Ε. Επεσήμανε ότι η νέα Συνθήκη θα επέφερε σημαντική αλλαγή στο Σύνταγμα της Αυστρίας. Ο ανεξάρτητος βουλευτής Hans Peter Martin έχει προσφύγει στο δικαστήριο για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Μετά από την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος από τη Βουλή, οι νομικοί εμπειρογνώμονες υποστήριξαν ότι η κοινοβουλευτική επικύρωση δεν μπορεί να επηρεασθεί από οποιαδήποτε απόφαση του δικαστηρίου.

Η Δημοκρατία της **Τσεχίας** είναι ακόμη στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων για το αν

θα διεξαχθεί δημοψήφισμα, πότε και πώς θα ενσωματωθεί στο Σύνταγμα της χώρας. Η κυβέρνηση της κεντροαριστεράς και η αντιπολίτευση δεν έχει συμφωνήσει για τη μέθοδο επικύρωσης του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Στη **Φινλανδία** ο πρωθυπουργός της χώρας Matti Vanhanen απέκλεισε (9 Μαΐου) το ενδεχόμενο διεξαγωγής δημοψηφίσματος για την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος υποστηρίζοντας ότι το εν λόγω έγγραφο είναι τόσο πολύπλοκο που δεν μπορεί να ψηφισθεί σε δημοψήφισμα. Ο Φινλανδός Πρωθυπουργός επεσήμανε ότι η διεξαγωγή δημοψηφίσματος θα αύξανε το ενδιαφέρον των πολιτών. Πρόσθεσε, όμως, ότι ο λαός δε θα ψήφισε για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα συγκρίνοντάς το με τις προηγούμενες Συνθήκες της Ε.Ε. αλλά λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα που δεν έχουν σχέση με την ουσία της συζήτησης. Σύμφωνα με σχετική πρόσφατη δημοσκόπηση η επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος στο κοινοβούλιο (η οποία είναι προγραμματισμένη να γίνει ή το Δεκέμβριο ή τον Ιανουάριο) είναι πολύ πιο ήπια διαδικασία. Επισημαίνεται ότι, αν και οι πολίτες της Φινλανδίας είναι υπέρ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος (2 προς 1), σε περίπτωση διεξαγωγής δημοψηφίσματος περίπου το 43% δήλωσε ότι δεν ξέρει τί θα ψηφίσει ενώ σχεδόν το 20% θα απείχε της διαδικασίας του δημοψηφίσματος. Σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα των Irish Times (6 Μαΐου), η κυβέρνηση της **Ιρλανδίας** εξετάζει το ενδεχόμενο να τροποποιήσει το Σύνταγμα της χώρας προκειμένου οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα να γίνονται χωρίς να απαιτείται η διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Μέχρι τώρα, στην Ιρλανδία έχουν πραγματοποιηθεί πολλά δημοψηφίσματα με θέμα την Ε.Ε. (την ένταξη της χώρας στην ΕΚ, για την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, για τη Συνθήκη του Maastricht και για τη Συνθήκη του Amsterdam) με σημαντικότερο το δημοψήφισμα για τη Συνθήκη της Νίκαιας,

η οποία τελικά επικυρώθηκε σε δεύτερη ψηφοφορία (αφού απερρίφθη την πρώτη φορά). Σύμφωνα με το δημοσίευμα, στο δημοψήφισμα για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (2006) η κυβέρνηση ενδέχεται να ζητήσει από τους ψηφοφόρους να αποφασίσουν αν θα παραχωρήσουν στην κυβέρνηση την ελευθερία να υπογράψει στο μέλλον για τέτοια θέματα με την επικύρωση του κοινοβουλίου. Ορισμένα μέλη του κυβερνώντος κόμματος των Σοσιαλδημοκρατών **στη Σουηδία** με επικεφαλής το βουλευτή Sören Wibe ξεκίνησαν με νέα πρωτοβουλία (3 Μαΐου) με την οποία καλούν το κόμμα να διενεργήσει δημοψήφισμα για την επικύρωση του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Η νέα πρωτοβουλία επικεντρώνεται σε σχετική παράγραφο του καταστατικού του κόμματος βάσεις της οποίας υπάρχει η δυνατότητα τα μέλη του κόμματος με ποσοστό μόνο 5% (7.000 μέλη) να ζητήσουν τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος. Επισημαίνεται ότι η πλειοψηφία των μελών του Σουηδικού κοινοβουλίου αντιτίθεται στη διεξαγωγή δημοψηφίσματος.

Διάφορα

Αν και η **καθολική εκκλησία** προσυπέγραψε πρόσφατα το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, ορισμένες ομάδες στους κόλπους της εκκλησίας εκφράζουν την ανησυχία τους. Συγκεκριμένα η ανησυχία επικεντρώνεται στη Χάρτα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (το οποίο αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Συντάγματος) και ιδιαίτερα στους διφορούμενους ορισμούς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε ερμηνείες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που θα έρχονται σε αντίθεση με τις παραδοσιακές Χριστιανικές αρχές. Επισημαίνεται, ότι σύμφωνα με σχετικές αναφορές, φεμινιστικές ομάδες καθώς και ομάδες που τίθενται υπέρ της έκτρωσης προτίθενται να χρησιμοποιήσουν τις ρυθμίσεις της Χάρτας για να επεκτείνουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε

αντικρουόμενους τομείς, ιδίως σε χώρες με **αυστηρότερη νομοθεσία** (όπως για παράδειγμα για το δικαίωμα της ευθανασίας). Επιπλέον, εκφράζονται ανησυχίες ότι η αρχή της εκκλησίας να απαγορεύει στις γυναίκες να γίνονται ιερείς θα έρθει σε αντίθεση με την αρχή της μη διάκρισης των δικαιωμάτων, ιδιαίτερα στις χώρες όπου οι ιερείς πληρώνονται από το δημόσιο.

Σε δημοσκοπήσεις που γίνονται στην **Ολλανδία** το στρατόπεδο του όχι υπερτερεί (αναφέρεται ενδεικτικά ότι το όχι ανέρχεται στο 45% και το υπέρ στο 37% των Ολλανδών). Το αρνητικό αυτό κλίμα προκλήθηκε και από τη διαμάχη που ξέσπασε όταν ο διευθυντής της Εθνικής Τράπεζας της Ολλανδίας (30/4) αποκάλυψε ότι την περίοδο εισαγωγής του ευρώ, η Ολλανδική Guilder υποτιμήθηκε από 5 σε 10%, γεγονός το οποίο επιβεβαίωσε, στη συνέχεια, και ο Ολλανδός υπουργός οικονομικών Gerrit Zalm. Η υποτίμηση της Guilder συνδέθηκε με τον υψηλό πληθωρισμό που ακολούθησε την εισαγωγή του ευρώ κάνοντας το νόμισμα όχι ιδιαίτερα δημοφιλές για τους Ολλανδούς. Ενδεικτικό της έλλειψης εμπιστοσύνης από τους πολίτες για τους πολιτικούς είναι ότι, σύμφωνα με σχετική έρευνα, τα 2/3 των πολιτών πιστεύουν ότι το Ολλανδικό κοινοβούλιο θα επικυρώσει το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (αυτό έχει συμφωνηθεί να έχει τον τελευταίο λόγο) ακόμη και αν το δημοψήφισμα είναι αρνητικό.

Αναφορικά με τη **Βρετανία**, όπως επεσήμανε ο διευθυντής του Centre for a Social Europe Matthew McGregor όποιο και να είναι το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος στη Γαλλία για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, οι Βρετανοί συνειδητοποίησαν ότι δεν είναι οι μόνοι που αντιτίθενται στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα. Επιπλέον, σύμφωνα με τον Neil O'Brien επικεφαλής της εκστρατείας του όχι το 60% των Βρετανών επιχειρηματιών είναι αντίθετοι στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

Επισημαίνεται ότι τόσο το στρατόπεδο του **ναί** όσο και το στρατόπεδο του **όχι** τάσσονται υπέρ μιας μακράς συζήτησης σχετικά με το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα (παρόλο που είναι γενικός κανόνας ότι όσο λιγότερο γνωρίζουν οι πολίτες τόσο περισσότερο τάσσονται υπέρ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος). Σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση της ICM, σχεδόν δυο προς έναν αντιτίθενται στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ

Στις 15 Απριλίου υπογράφηκε στο Λουξεμβούργο η Συνθήκη Προσχώρησης της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 11 Μαΐου το Κοινοβούλιο της **Βουλγαρίας** επικύρωσε τη Συνθήκη ένταξης της χώρας στην Ε.Ε με μια ψηφοφορία συντριπτικής πλειοψηφίας (231 ψήφοι υπέρ, μια εναντίον και δύο αποχές). Ο Πρωθυπουργός της Βουλγαρίας κ. Simeon Saxe-Coburg Gotha, δήλωσε ότι η Βουλγαρία είναι ένα κράτος που στηρίζεται στις ευρωπαϊκές αρχές και κάλεσε την Ε.Ε. να δώσει ώθηση στη χώρα να συνεχίσει την σκληρή δουλειά της προσαρμογής. Στις 17 Μαΐου, το κοινοβούλιο της **Ρουμανίας** επικύρωσε ομόφωνα τη Συνθήκη ένταξης της χώρας στην Ε.Ε. Ο Πρωθυπουργός της χώρας κ. Calin Tariceanu δήλωσε ότι αυτή είναι μια ιστορική στιγμή για τη Ρουμανία και ότι οι προτεραιότητες που θα θέσει είναι η μάχη κατά της διαφθοράς και η διαμόρφωση του δικαστικού συστήματος. Τονίζοντας ότι «ο χρόνος δεν είναι με το μέρος της **Ρουμανίας**», η Επίτροπος για τον ανταγωνισμό Neelie Kroes δήλωσε (12/5/2005 στο Ευρωπαϊκό Ίδρυμα της Ρουμανίας) ότι η Ρουμανία θα πρέπει να ενεργήσει γρήγορα για να εναρμονίσει στην πράξη τον ανταγωνισμό και τους νόμους antitrust της χώρας με την Ε.Ε. και να αποφευχθεί η καθυστέρηση της μελλοντικής ένταξης της χώρας τον Ιανουάριο του 2007. Η Επίτροπος προειδοποίησε ότι η ένταξη της Ρουμανίας στην Ε.Ε. μπορεί να αναβληθεί εάν η υπό ένταξη χώρα δεν εργαστεί πιο

σκληρά εκφράζοντας, όμως, την ελπίδα να μη χρειαστεί να γίνει κάτι τέτοιο. Οι τομείς ιδιαίτερου ενδιαφέροντος είναι η κρατική βοήθεια και η αναδιάρθρωση του τομέα του χάλυβα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσθεσε ότι η υποχρεωτική αποκατάσταση της κρατικής βοήθειας που έχει ήδη χορηγηθεί στις επιχειρήσεις παραμένει. Επισημαίνεται ότι στη Συνθήκη για τη μελλοντική ένταξη της Ρουμανίας, η Ε.Ε. έχει διατηρήσει το δικαίωμα αναβολής της ένταξης έως το 2008, εάν η χώρα δεν πραγματοποιήσει τις απαιτούμενες μεταρρυθμίσεις της. Η Επιτροπή θα δημοσιοποιήσει μια έκθεση σχετικά με την πρόοδο της Ρουμανίας το Νοέμβριο του 2005.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Στις 12 Μαΐου το Eurostat δημοσίευσε τους οικονομικούς δείκτες για το πρώτο τρίμηνο του 2005. Το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 0,5% στην ευρωζώνη και στην Ε.Ε. των 25 σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο. Στο τέταρτο τρίμηνο του 2004, ο ρυθμός ανάπτυξης ανερχόταν στο +0,2% στην ευρωζώνη και στο +0,3% στην Ε.Ε. των 25. Συγκρίνοντας το πρώτο τρίμηνο του 2005 με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2004 στην ευρωζώνη η αύξηση του ΑΕΠ ανήλθε στο 1,4% και στην Ε.Ε. των 25 ανήλθε στο 1,7% (μετά το +1,6% και το +1,9% που είχε σημειωθεί το προηγούμενο τρίμηνο). Κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του 2005, το ΑΕΠ των Ηνωμένων Πολιτειών αυξήθηκε κατά 0,8% σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, μετά το +0,9% στο τέταρτο τρίμηνο του 2004. Συγκρίνοντας, όμως, με το πρώτο τρίμηνο του 2004, το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 3,6% (μετά το +3,9% του προηγούμενου τριμήνου).

Στις 26 Απριλίου 2005 ο αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας Λουκάς Παπαδήμος παρουσίασε τη νέα ετήσια Έκθεση της ΕΚΤ¹ στην Επιτροπή Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων

¹ <http://www.ecb.int/pub/pdf/annrep/ar2004el.pdf>

του ΕΚ. Ο Λουκάς Παπαδήμος έκανε λόγο για την απογοητευτική απόδοση των αναπτυξιακών ρυθμών στην Ευρωζώνη, αποδίδοντάς τους πρωτίστως στην «πλευρά της προσφοράς». Επεσήμανε ότι είναι σημαντική η προώθηση και η εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση της παραγωγικότητας και για την αποδοτικότητα της εργασίας στην Ευρωζώνη και δήλωσε ότι η Τράπεζα ενισχύει την ανάπτυξη διατηρώντας την τάση του χαμηλού πληθωρισμού. Ο ίδιος προέβλεψε, πάντως, ότι η ανάκαμψη θα συνεχισθεί σταδιακά, συμπληρώνοντας ότι οι σταθερά υψηλές τιμές του πετρελαίου εγκυμονούν κινδύνους τόσο για την ανάπτυξη όσο και για τη δημιουργία πληθωριστικών πιέσεων. Οι εξαγωγές από την Ευρωζώνη θα συνεχίσουν να υποστηρίζονται από τη διεθνή ζήτηση, ενώ αναμένεται και η αύξηση των επενδύσεων παγίων στοιχείων, τόσο λόγω των ευνοϊκών επιτοκίων όσο και λόγω της βελτίωσης της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, η οποία παρατηρείται το τελευταίο διάστημα. Στην εισαγωγή της Έκθεσης ο Πρόεδρος ΕΚΤ Jean-Claude Trichet υπογράμμισε την ανάγκη εφαρμογής της ατζέντας της Λισσαβόνας. Τόνισε ότι η άσκηση ορθής νομισματικής πολιτικής είναι αναγκαία αλλά δεν είναι ικανή συνθήκη για να διατηρηθεί η οικονομική ανάπτυξη και η άνοδος της απασχόλησης. Θα πρέπει να συνοδεύεται από υγιή δημοσιονομική πολιτική και από ένα σύνολο κατάλληλων διαρθρωτικών αλλαγών. Το ευρωσύστημα ανέκαθεν υποστήριζε ένθερμα τη σωστή εφαρμογή του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και τόνισε ότι πρέπει να διατηρηθεί ακέραιο το διαρθρωτικό σκέλος του Συμφώνου (ιδίως προς την τιμή αναφοράς 3% του ΑΕΠ για τα υπερβολικά ελλείμματα και για τη διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος. Οι χώρες της ζώνης του ευρώ πρέπει να προωθήσουν με αποφασιστικότητα διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις σε τομείς όπως η αγορά εργασίας, η

εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση, η έρευνα και η ανάπτυξη, οι αγορές αγαθών και υπηρεσιών καθώς και η διαχείριση των δαπανών για κοινωνικές παροχές. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οι μεταρρυθμίσεις αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για την αύξηση του αναπτυξιακού δυναμικού της ευρωπαϊκής οικονομίας και για να ευνοηθεί η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και να μειωθεί σημαντικά η ανεργία.

Στις 11 Μαΐου το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε την εισηγητική έκθεση του Alejandro Cercas² (με 345 ψήφους υπέρ και 264 κατά) η οποία επέφερε μια σειρά τροποποιήσεων στην οδηγία 2003/88/ΕΚ³ αναφορικά με την οργάνωση του χρόνου εργασίας. Με αυτόν τον τρόπο ουσιαστικά απερρίφθη η παγίωση της εξαίρεσης-παρέκλισης στο 48ωρο καθώς και ο μη συνυπολογισμός ως εργάσιμου χρόνου της «ανενεργού εφημερίας» (κατά την οποία ο εργαζόμενος παραμένει στον χώρο εργασίας χωρίς να εργάζεται). Η Οργάνωση Ευρωπαϊκών Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων υποστήριξε ότι με αυτόν τον τρόπο επιβαρύνονται οι μικρές επιχειρήσεις, «οι οποίες εξαρτώνται από τις ευέλικτες εργασιακές συμφωνίες προκειμένου να επιβιώσουν» ενώ την αντίθεσή της εξέφρασε και η ευρωπαϊκή συνομοσπονδία εργοδοτικών οργανώσεων (UNICE). Η Βρετανική κυβέρνηση δήλωσε ότι προτίθεται να διεκδικήσει τη διατήρηση των εξαιρέσεων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των υπουργών ενώ επισημαίνεται ότι οι περισσότεροι ευρωβουλευτές του Εργατικού Κόμματος είχαν υπερψηφίσει την Έκθεση του Alejandro Cercas.

Στις 12 Μαΐου εμπειρογνώμονες από τα 25 κράτη μέλη συζητήσαν αν θα επιτραπεί στη Γαλλία να μειώσει το Φόρο Προστιθέμενης

Αξίας στα εστιατόρια όπως έχει ζητηθεί από το Γάλλο Πρόεδρο Jacques Chirac (στις 7 Ιουνίου θα το συζητήσουν και οι υπουργοί οικονομικών). Η μείωση του φόρου αυτού θα μπορούσε να επηρεάσει τους ιδιοκτήτες εστιατορίων θετικά υπέρ του Ευρωπαϊκού Συντάγματος. Αυτή τη στιγμή ο ΦΠΑ στη Γαλλία ανέρχεται στο 19,6% αλλά όπως είχε υποσχεθεί ο Γάλλος Πρόεδρος κατά τη διάρκεια της τελευταίας εκλογικής εκστρατείας το 2006 θα μειωθεί στο 5,5%. Για να γίνει αυτό απαιτείται η ομόφωνη συγκατάθεση των 24 υπολοίπων κρατών μελών. Η Προεδρία του Λουξεμβούργου είχε δεχθεί το αίτημα της Γαλλίας. Από την άλλη πλευρά, ορισμένες χώρες, όπως η Δανία και η Γερμανία εμφανίζονται διστακτικές καθώς φοβούνται ότι κάτι τέτοιο θα προκαλούσε παρόμοιες απαιτήσεις και στη χώρα τους. Η Προεδρία του Λουξεμβούργου προκειμένου να επιτευχθεί μια συμφωνία πρότεινε μια συμβιβαστική λύση δίνοντας σε όλα τα κράτη μέλη το χρόνο να υποβάλουν τα αιτήματά τους για περικοπές του ΦΠΑ σε ορισμένες καταγεγραμμένες υπηρεσίες (μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 2006).

ΠΑΙΔΕΙΑ - Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ BOLOGNA

Η πορεία μέχρι το Bergen

Το Μάιο 1998, οι υπουργοί εξωτερικών της Γαλλίας, της Ιταλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γερμανίας υπέγραψαν τη Διακήρυξη της Σορβόνης (την οποία υπέγραψαν και άλλες ευρωπαϊκές χώρες) για την εναρμόνιση του Ευρωπαϊκού Συστήματος Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Τον Ιούνιο του 1999, 29 υπουργοί παιδείας συναντήθηκαν στη Bologna όπου έθεσαν τις βάσεις για την καθιέρωση ενός ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης μέχρι το 2010 προωθώντας το Ευρωπαϊκό σύστημα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης παγκοσμίως. Στη Διακήρυξη της Bologna οι υπουργοί παιδείας δήλωσαν ότι στοχεύουν στην υιοθέτηση ενός συστήματος εύκολα κατανοητών και

² PE 353.651v02-00, A6-0105/2005, 25/4/2005

³ (COM(2004)0607 - C6 0122/2004 - 2004/0209(COD))

συγκρίσιμων πτυχίων σε δύο κύκλους (προπτυχιακός / μεταπτυχιακός), στην καθιέρωση ενός συστήματος βαθμολόγησης (όπως το ECTS), στην προώθηση της κινητικότητας, της συνεργασίας στη διασφάλιση της ποιότητας και της Ευρωπαϊκής διάστασης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπλέον, στη Bologna αποφασίστηκε οι ευρωπαίοι υπουργοί παιδείας να συναντιούνται κάθε δύο χρόνια προκειμένου να ελέγχουν, να στηρίζουν αλλά και να προσαρμόζονται στις διαρκώς μεταβαλλόμενες ανάγκες που παρουσιάζονται στη διαδικασία καθιέρωσης του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

- **Πράγα:** Το Μάιο 2001 οι 33 υπουργοί παιδείας που είχαν υπογράψει τη Διακήρυξη της Bologna επαναβεβαίωσαν τη δέσμευση τους στους στόχους της Διακήρυξης και επεσήμαναν την εποικοδομητική βοήθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επιπλέον, έδωσαν έμφαση στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση, στη συμμετοχή των φοιτητών και, τέλος, στην αύξηση της προσέλευσης ενδιαφέροντος αλλά και της ανταγωνιστικότητας του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης σε άλλες περιοχές του κόσμου.
- **Βερολίνο:** Το Σεπτέμβριο 2003, οι υπουργοί παιδείας καθόρισαν τρεις ενδιάμεσες προτεραιότητες για τα επόμενα δύο χρόνια: τη διασφάλιση της ποιότητας, το σύστημα πτυχίων σε δύο κύκλους και την αναγνώριση των πτυχίων και των περιόδων σπουδών.

Η Συνάντηση στο Bergen

Στις 19-20 Μαΐου 2005 οι 45 ευρωπαίοι υπουργοί παιδείας⁴ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

⁴ Πέρα από τα 25 κράτη μέλη της Ε.Ε. οι χώρες που συμμετέχουν είναι η Αλβανία, η Ανδόρα, η Αρμενία, το Αζερμπαϊτζάν, η Βοσνία και Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Γεωργία, Η Αγία Έδρα, η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Μολδαβία, η Νορβηγία, η Ρουμανία, η Ομοσπονδία της Ρωσίας, η Σερβία και Μαυροβούνιο, η Ελβετία, η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, η Τουρκία, η Ουκρανία.

μέλος του Bologna Follow-up Group με δικαίωμα ψήφου) και οι σύμβουλοι της Διαδικασίας της Bologna⁵ συναντήθηκαν προκειμένου να αξιολογήσουν την πρόοδο που επιτεύχθηκε μετά τη συνάντηση στο Βερολίνο και να θέσουν τις προτεραιότητες για τα δύο επόμενα χρόνια.. Στη **Δήλωση του Bergen**⁶ αναφέρθηκε ότι έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος για την επίτευξη των τριών στόχων που είχαν ορισθεί στο Βερολίνο. Συγκεκριμένα, επισημάνθηκε ότι το σύστημα πτυχίων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε δύο κύκλους (πρώτος στόχος) εφαρμόζεται σε μεγάλο βαθμό με ορισμένες δυσκολίες, όμως, που εντοπίζονται στην πρόσβαση μεταξύ των κύκλων. Ως προς το δεύτερο στόχο, το σύστημα διασφάλισης της ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όλες οι χώρες έχουν κάνει σχετικές προβλέψεις βάσει των κριτηρίων που έθετε η Δήλωση του Βερολίνου. Επισημάνθηκε ότι πρέπει να επιτευχθεί περαιτέρω πρόοδος, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την ανάμειξη των φοιτητών και τη διεθνή συνεργασία. Αναφορικά με την αναγνώριση των πτυχίων και του χρόνου σπουδών (τρίτος στόχος), 36 από τις 45 χώρες που συμμετέχουν έχουν αναγνωρίσει τη Σύμβαση Αναγνώρισης πτυχίων της Λισσαβόνας ενώ οι υπουργοί κάλεσαν και τις άλλες 9 χώρες να το πράξουν.

Ως προς τις προτεραιότητες που θέτουν για το μέλλον, οι υπουργοί παιδείας προέτρεψαν τα Πανεπιστήμια να

⁵ Συμβουλευτικά μέλη του Bologna Follow-up Group: Συμβούλιο της Ευρώπης, National Unions of Students in Europe (ESIB), Education International (EI) Pan-European Structure, European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA), European University Association (EUA), European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE), European Centre for Higher Education (UNESCO-CEPES), Union of Industrial and Employers' Confederations of Europe (UNICE).
⁶ "The European Higher Education Area", "http://www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050520_Bergen_Communique.pdf"

διασφαλίσουν ότι τα διδακτορικά τους προγράμματα προωθούν τη διεπιστημονική εκπαίδευση και την ανάπτυξη ικανοτήτων, ανταποκρινόμενα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Στόχος είναι οι διδακτορικοί φοιτητές να ακολουθούν καριέρα στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης (τώρα ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών πηγαίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής). Επιπλέον, υποστηρίχθηκε ότι τα διδακτορικά πτυχία θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν πλήρως με το πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Χώρου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι ευρωπαίοι υπουργοί τόνισαν ότι η κινητικότητα των φοιτητών αλλά και του ερευνητικού προσωπικού αποτελεί πρωταρχικό στόχο της Διαδικασίας της Bologna και επεσήμαναν ότι θα εντείνουν τις προσπάθειες να αρθούν οι δυσκολίες που παρουσιάζονται (με διευκολύνσεις στη χορήγηση visa, άδειας εργασίας και ενθαρρύνοντας τη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας). Υπογράμμισαν, επίσης, ότι όλη αυτή η προσπάθεια θα βασίζεται στην αρχή της αειφόρου ανάπτυξης.

Πιο συγκεκριμένα, οι προτεραιότητες που έθεσαν έως το 2007 είναι η εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών και των δεδομένων για τη διασφάλιση της ποιότητας όπως προτάθηκε από την Έκθεση της ENQA (European Association for Quality Assurance in Higher Education), η εφαρμογή του εθνικού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων, η απονομή και η αναγνώριση κοινών πτυχίων και στο επίπεδο του διδακτορικού και η δημιουργία ευκαιριών για ενέλικτα συστήματα μάθησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της αναγνώρισης της προηγούμενης μάθησης. Επιπλέον, οι ευρωπαίοι υπουργοί παιδείας κάλεσαν το Bologna Follow up Group να αναθέσει στην Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Πανεπιστημίων την εκπόνηση μιας Έκθεσης για την περαιτέρω ανάπτυξη

των βασικών αρχών των διδακτορικών προγραμμάτων και να την παρουσιάσει το 2007 στην επόμενη συνάντηση των υπουργών παιδείας στο Λονδίνο. Επιπλέον, ανέθεσαν στο Bologna Follow up Group να παρουσιάσει συγκριτικά στοιχεία για την κινητικότητα του ερευνητικού προσωπικού και των φοιτητών καθώς και την κοινωνική και οικονομική κατάσταση των φοιτητών στις διάφορες χώρες που συμμετέχουν στον Ευρωπαϊκό Χώρο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Ε.Ε.-Ρωσία

Λίγο πριν τη 15^η Σύνοδο Κορυφής Ε.Ε. - Ρωσίας επιτεύχθηκε μια **συνολική συμφωνία μεταξύ της Ε.Ε. και της Ρωσίας**, η οποία υπεγράφη στις 10 Μαΐου στη Μόσχα. Η Συμφωνία αυτή προβλέπει μια πιο στενή συνεργασία σε τέσσερις τομείς πολιτικής: την οικονομία, την εξωτερική ασφάλεια, τον τομέα ελευθερίας και δικαιοσύνης και την παιδεία. Στόχος είναι η δημιουργία μιας ενιαίας αγοράς Ε.Ε.-Ρωσίας χωρίς φραγμούς στο εμπόριο. Ένα σημαντικό στοιχείο είναι ότι η Ρωσία αποτελεί τον κύριο παροχέα ενέργειας των κρατών μελών της Ε.Ε. (η Ρωσία παρέχει το 25% του φυσικού αερίου της Ε.Ε. ενώ η Ε.Ε. αγοράζει το 85% του πετρελαίου που εξάγει η Ρωσία) και το δεκατοπέμπτο μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο της Ε.Ε. Όπως ανέφερε ο Ρώσος Πρόεδρος Vladimir Putin αυτή η Συμφωνία θα συμβάλει στη δημιουργία μιας Ευρώπης χωρίς διαχωριστικές γραμμές. Επισημαίνεται ότι το κείμενο αυτό αποτελεί μια έκφραση πολιτικής θέλησης (χωρίς να είναι νομικά δεσμευτικό) συμπληρώνοντας την Εταιρική Συμφωνία Συνεργασίας με νέες δεσμεύσεις και σχέδια δράσης. Η Ε.Ε. είναι πρόθυμη μακροχρόνια να παράσχει visa και να επιτρέψει την πολλαπλή είσοδο σε όσους ταξιδεύουν για επαγγελματικούς λόγους καθώς και συγκεκριμένους κανόνες επαναπατρισμού σε όσους δεν είναι πολίτες της Ε.Ε. και της Ρωσίας αλλά μετακινούνται

μέσω Ρωσίας προς την κεντρική και δυτική Ευρώπη. Και οι δύο πλευρές συμφώνησαν στην ενσωμάτωση ρητρών για την προώθηση της ανεξάρτητης δικαιοσύνης και ελευθεροτυπίας στη Ρωσία καθώς και μια δήλωση για την εξισορρόπηση μεταξύ του αγώνα κατά της τρομοκρατίας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η Συμφωνία στοχεύει στη βελτίωση της συνεργασίας στους τομείς της ενέργειας, της μεταφοράς και της περιφερειακής επίλυσης κρίσεων. Επιπλέον, επιδιώκεται η μείωση της διαφοράς μεταξύ των νομικών καθεστώτων καθώς και η προώθηση του εμπορίου και της επενδυτικής δραστηριότητας μεταξύ των δύο πλευρών.

Υπάρχουν **ορισμένες δυσκολίες στην περαιτέρω προσέγγιση Ε.Ε.- Ρωσίας**. Η Ρωσία επιθυμεί να καθυστερήσει τους κανόνες επαναπατρισμού προκειμένου να τους συνδέσει με τις μελλοντικές συνομιλίες για μετακινήσεις χωρίς visa. Από την άλλη πλευρά, οι αξιωματούχοι της Ε. Επιτροπής υπογραμμίζουν ότι οι μετακινήσεις χωρίς visa παραμένουν μια μακρινή προοπτική ή οποία δε θα μπορούσε σε καμία περίπτωση να γίνει πραγματικότητα εάν δεν υπογράψει η Ρωσία Συνθήκες με τη Λεττονία και την Εσθονία. Το ζήτημα για τις Συνθήκες για τα σύνορα Ρωσίας -Λεττονίας και Ρωσίας -

Εσθονίας αποτελεί ένα σημαντικό εμπόδιο για τη συνέχεια των διαπραγματεύσεων μεταξύ Ε.Ε.-Ρωσίας. Επιπλέον, η Ε.Ε. επιθυμεί να έχει σταματήσει μέχρι το 2013 η Ρωσία τη χορήγηση κρατικής βοήθειας (περίπου 233 εκατομμύρια ευρώ) στις αερογραμμές.

Πρόσφατα το αίτημα να απολογηθεί η Ρωσία για την μετά τον πόλεμο κατοχή των χωρών της Βαλτικής προκάλεσε ρήξη μεταξύ των δημοκρατιών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, που τώρα είναι και μέλη της Ε.Ε. Βάση της εμπορικής σχέσης Ε.Ε. - Ρωσίας αποτελεί η Εταιρική Συμφωνία Συνεργασίας με την Ε.Ε., η οποία υπεγράφη το 1994 και τέθηκε σε ισχύ το 1997. Τον Ιούνιο 1999, η Ε.Ε. υιοθέτησε την Κοινή Στρατηγική για τη Ρωσία, η οποία στόχευε και στην ενσωμάτωση της χώρας σε έναν κοινό Ευρωπαϊκό οικονομικό και κοινωνικό χώρο. Το 2004 η Ρωσία επέκτεινε την Εταιρική Συμφωνία Συνεργασίας στα δέκα νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Αρκετές Σύνοδοι Κορυφής μεταξύ **Ε.Ε. και Ρωσίας** έχουν επισκιασθεί από την κατάσταση στην Τσετσενία, τη διεύρυνση της Ε.Ε. προς ανατολάς καθώς και την υποστήριξη που παρέχεται από τη Δύση στη δημοκρατική μεταρρύθμιση της Ουκρανίας.

Από την 1η Μαΐου 2005, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε μία προσπάθεια βελτίωσης του δικού της κυκλώματος, πληροφοριών, αντικατέστησε τα Info-Points και τα Canteleours (κέντρα πληροφόρησης), με ένα ενιαίο κέντρο παροχής πληροφοριών το **"EUROPE DIRECT"** (φέρει το ίδιο όνομα με την υπηρεσία στην οποία οι πολίτες μπορούν να απευθυνθούν τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με την Ένωση σε οποιαδήποτε από τις επίσημες ευρωπαϊκές γλώσσες). Τα νέα κέντρα πληροφοριών (400 περίπου) λειτουργούν για πρώτη φορά και στα νέα κράτη μέλη και θα προσφέρουν μία σειρά υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και οδηγιών για τη νομοθεσία της Ε.Ε., για τα προγράμματα και τις πολιτικές, καθώς και για τα κείμενα των Συνθηκών (συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Συντάγματος), ένα δημόσιο μηχανισμό ανατροφοδότησης που δέχεται ερωτήματα, σχόλια ή απόψεις που ο πολίτης επιθυμεί να διαβιβάσει γραπτώς στην Επιτροπή, όπως επίσης και έναν αριθμό δωρεάν κλήσεων (0080067891011) προς το κέντρο EUROPE DIRECT.

ΦΑΚΕΛΛΟΣ

Α. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ Β. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΚΟΥ ΜΕΤΟΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Α. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

Η πρώτη ενότητα του Φακέλλου αποτελείται από αποσπάσματα βιβλίων ελλήνων συνταγματολόγων και άλλων ειδικών.

Η έννοια της συνταγματοποίησης της Ε.Ε.

Με τον όρο **συνταγματοποίηση** εννοούμε τη διεργασία με την οποία η Ε.Ε. οικειοποιείται στοιχεία της πολιτείας. Με άλλα λόγια, η διεργασία με την οποία η Ένωση υιοθετεί για τη δομή και τη λειτουργία τις αρχές, θεσμούς και επιλογές που προσιδιάζουν στην πολιτεία. Πρέπει να τονιστεί ότι αυτή η διεργασία είναι ανοικτή, δηλαδή εξειδικεύεται σε επιμέρους φάσεις, χωρίς να είμαστε σε θέση να προβλέψουμε εάν, τότε και πώς θα ολοκληρωθεί. Εξάλλου, τα δάνεια στοιχεία από την πολιτεία, που προσδιορίζουν σταδιακά τη θεσμική μετεξέλιξη της Ε.Ε., αποτελούν τη συνταγματική ύλη γύρω από την οποία περιστρέφεται η σχετική διεργασία..... Ορισμένες από τις βασικότερες πολιτειακές αρχές είναι η **δημοκρατική αρχή**, η αρχή του **κράτους δικαίου** και η ιστορικά νεότερη αρχή του **κοινωνικού κράτους**. Οι αρχές αυτές είναι εγγενείς σε κάθε σύγχρονη πολιτεία. Θα μπορούσε βέβαια να αναφέρει κανείς και άλλες. Η εκτατική προσέγγισή τους θα δημιουργούσε ωστόσο δυσχέρειες και δε θα συνέβαλε στον προβληματισμό μας. Η ανάλυση που ακολουθεί επικεντρώνεται άλλωστε μόνο σε αρχές που θα ήταν δυνατόν να υιοθετηθούν στο ενωσιακό θεσμικό οικοδόμημα. Οι τρεις θεμελιώδεις αρχές καθώς και οι υπόλοιπες που διέπουν την πολιτεία θα μπορούσαν να ονομαστούν πολιτειακές. Η ονομασία αυτή διευκολύνει την αντιπαράθεσή τους με τις υπερεθνικές αρχές, υποδηλώνει την προέλευση και προσδιορίζει την ιδιαιτερότητα και την ποιότητά τους.

Η εισροή πολιτειακών αρχών στα καταστατικά κείμενα της Ε.Ε. απέκτησε για πρώτη ουσιαστικά φορά επικαιρότητα στη Συνθήκη του Μάαστριχτ. Για την πραγματοποίηση αυτού του ποιοτικού άλματος σημειώθηκε ασφαλώς καθυστέρηση. Η καθυστέρηση, που θα μπορούσε εύκολα να εξηγηθεί, σχετίζεται κυρίως με τους έντονους δισταγμούς για τη θεσμική ωρίμανση της Ένωσης και τις αμφιβολίες ως προς το ρόλο που θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι πολιτειακές αρχές προς την κατεύθυνση αυτή..... Η σύγκριση των επιλογών της Συνθήκης του Μάαστριχτ και της Συνθήκης του Άμστερνταμ ως προς την υποδοχή πολιτειακών αρχών αναδεικνύει, χωρίς αμφιβολία, την πρόοδο που συντελέστηκε μεταξύ των δύο Διακυβερνητικών Διασκέψεων. Η πρόοδος αυτή δεν ανταποκρίνεται βέβαια στις απαιτήσεις των καιρών, είναι όμως σημαντική. Και είναι σημαντική, γιατί η εισροή πολιτειακών αρχών στο θεσμικό οικοδόμημα της Ένωσης ενισχύεται και αρχίζει να προσλαμβάνει χαρακτήρα διεξόδου. Η αναγωγή έτσι της δημοκρατικής και της δικαιοκρατικής αρχής σε ενωσιακές αρχές με ρητούς ορισμούς, που περιλαμβάνονται όχι μόνο στο Προοίμιο αλλά και στο σώμα της Συνθήκης, έχει προφανώς ιδιαίτερο πολιτικό, συστηματικό και κανονιστικό βάρος. Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι οι εν λόγω αρχές δε θεμελιώνονται απλώς στη Συνθήκη, αλλά καθιερώνονται σ' αυτήν. Τέλος, η Συνθήκη προσφέρει για πρώτη φορά επαρκές και ασφαλές έρεισμα για τη θεμελίωση της κοινωνικής αρχής. (Γιώργος Παπαδημητρίου, «Η Συνταγματοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2002)

Το άρθρο 10 της ΣΕΕ

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο κατάλληλο να εξασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την παρούσα Συνθήκη ή προκύπτουν από πράξεις των οργανισμών της Κοινότητας. Διευκολύνουν την Κοινότητα στην εκτέλεση της αποστολής της. Απέχουν από κάθε μέτρο που δύναται να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των σκοπών της παρούσας Συνθήκης». (Άρθρο 10, ΣΕΕ)

Το άρθρο 10 ΣΕΚ αποτελεί θεμελιώδη διάταξη που αποτυπώνει τις κορυφαίες υποχρεώσεις που ανέλαβαν τα κράτη μέλη έναντι της κοινότητας λόγω ακριβώς της συμμετοχής τους σε αυτήν. Η διάταξη εκφράζει το καθήκον συνεργασίας, νομιμοφροσύνης και αλληλεγγύης που πρέπει να διαπνέει τα κράτη μέλη κατά την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που υπέχουν από το κοινοτικό δίκαιο, πρωτογενές και παράγωγο, αλλά και τη γενικότερη υποχρέωσή τους να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων από κάθε ενέργεια που τους υπονομεύει. Η διάταξη από ιδρύσεων της Κοινότητας δεν έχει υποστεί μέχρι σήμερα καμιά τροποποίηση.

Η διατύπωση των υποχρεώσεων πράξης και παράλειψης, λόγω της γενικότητάς της, στερεί από τη διάταξη τη δυνατότητα παραγωγής άμεσων αποτελεσμάτων. Το ΔΕΚ έκρινε ότι το άρθρο 10 αφήνει στους αποδέκτες του-κράτη μέλη- περιθώριο διακριτικής ευχέρειας ως προς τα συγκεκριμένα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Συνεπώς η υποχρέωση που επιβάλλει «Δεν παράγει άμεσα αποτελέσματα τα οποία οι ιδιώτες μπορούν να επικαλεσθούν στις σχέσεις τους με τα κράτη μέλη», δεν παράγει, δηλαδή, κατακόρυφο άμεσο αποτέλεσμα. Η νομική φιλολογία ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την εμβέλεια της διάταξης υποστηρίζοντας ερμηνείες που την φέρουν ως απλή «δήλωση αρχών που εξειδικεύονται σε άλλα άρθρα» μέχρι άλλες που θεωρούν ότι υπό προϋποθέσεις μπορεί να παράγει άμεσα αποτελέσματα. Το άρθρο 10 εκφράζει τον κανόνα pacta sunt servanda και την αρχή της καλής πίστης που διέπει τις σχέσεις των συμβαλλομένων (εδώ Κοινότητας και καρτών μελών). Κατά άλλη άποψη το άρθρο 10 εκφράζει την αρχή της «ομοσπονδιακής πίστης» («Bundestreue») όπως τη γνωρίζει το γερμανικό δίκαιο.

Η διάταξη έχει ως αποδέκτες της τα κράτη μέλη στα οποία επιβάλλει, κατά περίπτωση, υποχρεώσεις πράξης, συνεργασίας, αρωγής, με γνώμονα πάντα την εξυπηρέτηση του κοινοτικού συμφέροντος. Το ΔΕΚ παραπέμπει συλλήβδην στις εκφάνσεις της γενικής αυτής υποχρέωσης, ως γενικής αρχής «νομιμόφρονης συνεργασίας». Η υποχρέωση του άρθρου 10 είναι αμφίδρομη. Σύμφωνα με το ΔΕΚ, η αρχή «δεσμεύει όχι μόνο τα κράτη μέλη να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν την εμβέλεια και αποτελεσματικότητα του κοινοτικού δικαίου...αλλά επιβάλλει επίσης στα κοινοτικά όργανα αμοιβαίες υποχρεώσεις-καθήκοντα νομιμοφροσύνης, θεμιτής συνεργασίας με τα κράτη μέλη».....Το ΔΕΚ τονίζει ότι «τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 5 της Συνθήκης ΕΟΚ [ήδη άρθρο 10 ΣΕΚ] να διευκολύνουν την Επιτροπή στην εκπλήρωση της αποστολής της, η οποία συνίσταται ιδίως κατά το άρθρο 155 της Συνθήκης ΕΟΚ [ήδη άρθρο 211 ΣΕΚ] στη μέριμνα για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης, καθώς και των διατάξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτής από τα όργανα». Η υποχρέωση αυτή εξειδικεύεται εξάλλου, ως προς τις διάφορες εκφάνσεις της, από διατάξεις του παράγωγου κοινοτικού δικαίου. (Γκουλούσης, Κρεμλής, Παπαγιαννίδης, Παππάς, Φραγκάκης, Χριστογιαννόπουλος, «Ερμηνεία κατ' άρθρο της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας» τόμος II, (59 και μετά), Α. Σάκκουλας, Αθήνα, 2004)

Η ορολογία «συνταγματική λειτουργία» αποτελούσε μέχρι πρό τινος, ταμπού για το σύνολο σχεδόν της νομικής επιστήμης. Πολλοί συγγραφείς διέκριναν στις συνθήκες εμφανή στοιχεία συνταγματικού δικαίου, κανείς όμως δεν τολμούσε να ανοίξει το δρόμο για την ανάδειξη μιας

νέας υπερεθνικής οντότητας που διαθέτει λαό, επικράτεια και εξουσία. Φυσικά οι δυσκολίες δεν ήταν μόνο νομικές αλλά κυρίως πολιτικές, καθώς οι εθνικές κυβερνήσεις θεωρούσαν, και εξακολουθούν να θεωρούν την Ε.Ε. ως δημιούργημά τους (emanation) και προέκταση της δικής τους εξουσίας. Ως άλλο τρόπο συλλογικής άσκησης της εξουσίας σε συνθήκες προϊούσης παγκοσμιοποίησης των διεθνών σχέσεων. Στα ερωτήματα αν μπορεί ή αν πρέπει να αποκτήσει η Ε.Ε. καταστατικό χάρτη, η συνήθης ουδέτερη απάντηση ήταν ότι δεν το χρειάζεται, σύμφωνα με τους μεν γιατί ήδη έχει (αναγνώριση συνταγματικού χαρακτήρα της συνθήκης) κατά τους δε γιατί οι ευρωπαίοι πολίτες ήδη καλύπτονται από τις συνταγματικές τάξεις των κρατών μελών (περιορισμός της συνθήκης σε παλιό λειτουργικό ρόλο).

Η ορολογιακή διαμάχη για το δοκίμιο ή μη της προσφυγής στην έννοια του «**Συντάγματος της Ε.Ε.**», έχει τις ρίζες της σε δύο συναφείς μεταξύ τους παραδοχές, που δεν ισχύουν αναγκαστικά. Η πρώτη θεωρεί την έννοια του Συντάγματος σύμφυτη με μία κρατική οντότητα από αυτές που είναι σήμερα γνωστές στο παγκόσμιο πολιτειακό στερέωμα, και η δεύτερη, κατά λογική προέκταση της πρώτης, θεωρεί ότι, αν η Ε.Ε. αποκτήσει Σύνταγμα, θα κινηθεί νομοτελειακά προς τη συγκρότηση ενός υπερεθνικού υπερκράτους. Καμία από τις δύο παραδοχές δεν αντέχει στην κριτική. (Ξενοφών Γιαταγάνας, «Η μακρά πορεία Συνταγματοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη).

Προς ποια κατεύθυνση οδηγεί τελικά την Ευρωπαϊκή Ένωση το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα;

Την ομοσπονδιακή ή τη διακυβερνητική; Οι απόψεις δίστανται και στο θέμα αυτό. Σύμφωνα με τον Armand Menon, το Σύνταγμα ουσιαστικά «εμπεδώνει τη βρετανική άποψη για τη συγκρότηση της Ευρώπης, αφού κάθε άλλο παρά υπονομεύει τη φιλελεύθερη αντίληψη για την οικονομία, διασφαλίζει την υπεροχή του ΝΑΤΟ στον αμυντικό τομέα, μετατοπίζει την εξουσία από τα μικρότερα προς τα μεγαλύτερα κράτη-μέλη [...] [Το Σύνταγμα] θέτει τέλος άπαξ και διαπαντός στα ριζοσπαστικά σχέδια για τη δημιουργία της ομοσπονδιακής Ευρώπης». Άλλοι αναλυτές χαρακτηρίζουν, όμως, το Σύνταγμα ως «περίπου ομοσπονδιακό».

Πράγματι, μια προσεκτική ανάλυση του Συντάγματος κάθε άλλο παρά επιτρέπει το συμπέρασμα, ότι το Σύνταγμα θέτει τέλος στην ομοσπονδιακή προοπτική. Πρώτον, δε θα πρέπει να παραβλέπονται τα συμβολικά στοιχεία του Συντάγματος αλλά και η συμβολική σημασία και δυναμική του κειμένου που αποκαλείται «σύνταγμα» στη δημιουργία του πολιτικού πολιτισμού γαι τη διάπλαση κρατικού μορφώματος ομοσπονδιακού περιεχομένου και λογικής. Το Σύνταγμα ειδικότερα ορίζει τα σύμβολα της Ένωσης στη λογική μαις κρατικής κυρίαρχης οντότητας (σημαία, ύμνος, νόμισμα, κλπ). Τα συμβολικά στοιχεία περικλείουν τη δυναμική που δημιουργεί τη φαντασιολογική παραδοχή μιας οντότητας με το κρατικό περιεχόμενο και την ομοσπονδιακή διάσταση.

Δεύτερον, σε ό,τι αφορά τις θεσμικές ρυθμίσεις/καινοτομίες του Συντάγματος, σχεδόν στο σύνολο τους κινούνται προς την ομοσπονδιακή λογική. Η διάταξη για την υπεροχή του δικαίου της Ένωσης, η αρχή της «διπλής νομιμοποίησης» της Ένωσης (κρατών/λαών) –με ρητή αναφορά, για πρώτη φορά, στην παράμετρο «λαός» (στο σύστημα της διπλής πλειοψηφίας)- συνιστούν ισχυρά, θεμελιακά στοιχεία ομοσπονδιακής συγκρότησης. Επιπλέον, η ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας, η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην εκλογή του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αποτελούν επίσης ρυθμίσεις προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης των ομοσπονδιακών στοιχείων της Ένωσης. Στον τομέα των πολιτικών (policy integration), το Σύνταγμα δεν πραγματοποιεί σημαντική συμβολή γενικά για την ανάπτυξη των πολιτικών

και δράσεων της Ένωσης. Αλλά σε περιορισμένο βαθμό, η ενίσχυση του ρόλου του Eurogroup στη μακροχροοικονομική διαχείριση και κοινωνική πολιτική, αναφορές σε πλήρη απασχόληση, κοινωνική ρήτρα, κλπ, αναδεικνύουν επίσης διαστάσεις ομοσπονδιακής συγκρότησης. Βεβαίως, το Σύνταγμα δε δημιουργεί ένα «ομοσπονδιακό σύστημα». Ούτε το τελικό κείμενο περιέχει τη λέξη ομοσπονδία, ενώ το πρώτο προσχέδιο (σκελετός) της Συνέλευσης έκανε αναφορά στο συντονισμό των πολιτικών και τη διαχείριση κοινών αρμοδιοτήτων «σε μια ομοσπονδιακή βάση». Το τελικό κείμενο αναφέρεται σε «κοινοτικό τρόπο» (community basis). Ωστόσο, η απουσία των όρων «ομοσπονδία» δεν ακυρώνει το «ομοσπονδιακό περιεχόμενο». (Π. Κ. Ιωακειμίδης, «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση», Εκδόσεις Θεμέλιο- Βιβλιοθήκη Ευρωπαϊκών Θεμάτων, 2005)

Ο φιλελευθερός χαρακτήρας της Συνταγματικής Συνθήκης.

Η ως τώρα θεσμική εξέλιξη της Ε.Ε. και η μεταβίβαση εξουσιών σε αυτή συνδέθηκε στενά με την ανάπτυξη ενός κατά βάση φιλελεύθερου μοντέλου οικονομικής πολιτικής. Στις περισσότερες διατάξεις του σχεδίου «συνταγματικής» Συνθήκης αντανακλάται ακριβώς ο φιλελεύθερος χαρακτήρας του ενωσιακού καθεστώτος. Το σχέδιο ορίζει, ανάμεσα σε άλλα ότι:

- Η Ένωση στηρίζεται σε μια «εξαιρετικά ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς» (άρθρο I-3,3)
- Εξασφαλίζει την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων (άρθρο I-4, 1) ή μια περιοχή χωρίς εσωτερικά σύνορα (άρθρο III-11,2)
- Απαγορεύει τις κρατικές βοήθειες που διαστρέφουν τον ανταγωνισμό, ευνοώντας ορισμένες επιχειρήσεις ή προϊόντα (άρθρο III-53)
- Περιλαμβάνει το συντονισμό των εθνικών οικονομικών πολιτικών «σύμφωνα με τις αρχές μιας ανοιχτής οικονομίας της αγοράς με ελεύθερο ανταγωνισμό». (άρθρο III-66, 1)
- Απαγορεύει υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα (III-73) και
- Επιζητεί μια συντονισμένη πολιτική απασχόλησης, προκειμένου να προάγει μια εξειδικευμένη, εκπαιδευμένη και προσαρμοσμένη σε εργατικό δυναμικό και αγορές εργασίας που ανταποκρίνονται στην οικονομική αλλαγή (άρθρο III-92).

Προς την ίδια κατεύθυνση κινούνται παράπλευρές διεργασίες, όπως η μεταρρύθμιση της ΚΑΠ που ανοίγεται περισσότερο στον ανταγωνισμό, η σύγκλιση σε ζητήματα κοινωνικής πολιτικής κλπ. Οι προτεινόμενες επεκτάσεις των εξουσιών της Ένωσης π.χ. σε θέματα κοινωνικής πολιτικής θα ενδυναμώσουν απλώς τις υπάρχουσες τάσεις για μεταρρυθμίσεις που υπακούουν στο γενικότερο πνεύμα της Συνθήκης. (Πάνος Καζάκος, «Πολιτική Ευρώπη και οικονομικό καθεστώς», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/7/2003)

Παρ'όλο που οι ιδρυτικές συνθήκες παρουσιάζουν πολλά γνωρίσματα Συντάγματος, είτε με την τυπική είτε με την ουσιαστική του όρου έννοια, δύσκολα θα μπορούσαν, εν τούτοις, να εξομοιωθούν πλήρως με τυπικό Σύνταγμα και δεν μπορούσαν ποτέ να χαρακτηριστούν «πολιτικό» Σύνταγμα. Κείμενο συνταγματικό, με την τυπική έννοια του όρου, που να συγκεντρώνει τις θεμελιώδεις διατάξεις και να τις διαχωρίζει από τις άλλες λεπτομερειακές των ιδρυτικών συνθηκών, η Ε.Ε. δεν διαθέτει. Διαθέτει όμως διάσπαρτα στοιχεία ουσιαστικού Συντάγματος -όπως είδαμε- αφού έχει δικούς της θεσμούς εξοπλισμένους με αρμοδιότητες και αναλαμβάνει δράσεις, οι οποίες διέπονται από αρχές που συναντάμε στα συνταγματικά κράτη. Εξάλλου θεμελιώδεις, καταστατικές αρχές ή αξίες του πολιτειακού δικαίου ή μιας πολιτείας τις βρίσκουμε ενσωματωμένες στην Ε.Ε. Η δημοκρατική αρχή, το κράτος δικαίου και ο σεβασμός των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν αναγορευτεί σε αρχές του ενωσιακού δικαίου και διέπουν ως τέτοιες τη δράση των

κοινοτικών και ενωσιακών οργάνων. Η πλέον τρανταχτή απόδειξη, η υιοθέτηση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

Η συνταγματοποίηση, ωστόσο, της Ε.Ε. επιτυγχάνεται με τη σχεδιαζόμενη «**συνταγματική συνθήκη**», όχι τόσο εισάγονται με αυτήν στοιχεία ουσιαστικού Συντάγματος, τα οποία ούτως ή άλλως υπήρχαν και είχαν καθιερωθεί, όσο διότι τα διάσπαρτα αυτά στοιχεία συνενώνονται σε ένα ενιαίο, απλοποιημένο και συνεκτικό σύνολο και θα αποτελούν το πρωτογενές ή συνταγματικό ευρωπαϊκό δίκαιο. Το απλοποιημένο, το σαφές και συνεκτικό της διατύπωσης των θεμελιωδών διατάξεων που διέπουν τη δομή και τη δράση των οργάνων της Ε.Ε. ανάγεται πλέον, από μόνο του (!), για τους οπαδούς της λογικής αναδιάταξης των συνθηκών, σε χαρακτηριστικό γνώρισμα της «συνταγματοποίησης» και της επονομασίας «Σύνταγμα». Ο formalισμός στην αποθέωσή του, αφού η «συνταγματοποίηση» καταλήγει να σημαίνει κάθε ελλειπτική, εύληπτη, σαφή και λογικά διατεταγμένη ρύθμιση μιας κανονιστικής ύλης (!).

Σύνταγμα πολιτικό που να πηγάζει από μια νομιμοποιημένη συντακτική εξουσία των λαών της Ευρώπης, Σύνταγμα που να εγκαθίσταται ως ύπατη πηγή της προέλευσης και νομιμοποίησης της εξουσίας την πολιτική κυριαρχία ενός ευρωπαϊκού δήμου μαζί με την κυριαρχία των ευρωπαϊκών λαών ως διακριτών πολιτικών ενότητων, Σύνταγμα που να απαγκιστρώνει την ιδιότητα του πολίτη από την εθνική καταγωγή και να την αγκυροβολεί στην κοινωνική ιδιότητα του Ευρωπαίου πολίτη, ιδιότητα που από μόνη της θα τον καθιστά φορέα, ταυτόχρονα, ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων δεν έχει η Ευρωπαϊκή Ένωση και μένει να αποκτήσει. Αυτό που λείπει πράγματι από την Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ένα τυπικό Σύνταγμα, αλλά ο συνταγματισμός ως κίνημα. Αυτό από το οποίο έχει ανάγκη η Ευρώπη, πριν από ένα Σύνταγμα, είναι ένα συνταγματικό «έθος» και ένα συνταγματικό «τέλος», όπως εύστοχα επισημαίνει ο Wieler. Ένα τέτοιο Σύνταγμα φαντάζει σήμερα, είναι αλήθεια, ως πολιτικό θεόραμα, ως στόχος μακρινός, ιδεαλιστικός και ανεκπλήρωτος και θα μπορούσε ακόμη να θεωρηθεί ως επιστημολογικά ατυχής και πρόωρος. (Αντώνης Μανιτάκης, «Το Σύνταγμα της Ευρώπης αντιμέτωπο με την εθνική και λαϊκή κυριαρχία», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2004)

Οι λύσεις που δόθηκαν από την ελληνική θεωρία στο ζήτημα υπεροχής.

Άρθρο 28 (Σύνταγμα της Ελλάδας)

1. Οι γενικά παραδεγμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συμβάσεις, από την επικύρωσή τους με νόμο και τη θέση τους σε ισχύ σύμφωνα με τους όρους καθεμιάς, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου. Η εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς δικαίου και των διεθνών συμβάσεων στους αλλοδαπούς τελεί πάντοτε υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.
2. Για να εξυπηρετηθεί σπουδαίο εθνικό συμφέρον και να προαχθεί η συνεργασία με άλλα κράτη, μπορεί να αναγνωρισθούν, με συνθήκη ή συμφωνία, σε όργανα διεθνών οργανισμών αρμοδιότητες που προβλέπονται από το Σύνταγμα. Για την ψήφιση νόμου που κυρώνει αυτή τη συνθήκη ή συμφωνία απαιτείται πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών.
3. Η Ελλάδα προβαίνει ελεύθερα, με νόμο που ψηφίζεται από την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των βουλευτών, σε περιορισμούς ως προς την άσκηση της εθνικής κυριαρχίας της, εφόσον αυτό υπαγορεύεται από σπουδαίο εθνικό συμφέρον, δεν θίγει τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος και γίνεται με βάση τις αρχές της ισότητας και με τον όρο της αμοιβαιότητας.

Οι ενδεχομένες συγκρούσεις μεταξύ ελληνικού συνταγματικού και ευρωπαϊκού κοινοτικού δικαίου απασχόλησαν την ελληνική θεωρία, όπως ήταν φυσικό, ήδη πριν από την προσχώρηση της Ελλάδας στις Κοινότητες. Οι συγκρούσεις εξετάστηκαν όμως, κατά κανόνα, κατά τρόπο γενικό και αφηρημένο από την οπτική γωνία της ιεράρχησης των δύο

έννομων τάξεων, η δε επιστημονική συζήτηση επικεντρώθηκε στο ζήτημα της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου όχι εναντίον του εθνικού δικαίου γενικά, αλλά έναντι του Συντάγματος. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι στην ελληνική έννομη τάξη, υφ'οιανδήποτε ερμηνευτική εκδοχή, το άρθρο 28 παρ. 1 Συντ. αναγνωρίζει ούτως ή άλλως- υπό τις εκεί οριζόμενες ειδικότερες προϋποθέσεις- υπερνομοθετική ισχύ στο διεθνές δίκαιο γενικώς. Η ελληνική θεωρία στο σύνολό της, είτε ρητά είτε σιωπηρά, δεν αμφισβήτησε πάντως ότι το ενδεχόμενο να υπάρξει αντίθεση μεταξύ κοινοτικού κανόνα και εθνικού Συντάγματος είναι πραγματικά σπάνιο και οριακό.

Εισαγωγικά θα πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως συνεβη και στη θεωρία άλλων κρατών μελών, υπάρχουν συγγραφείς, οι οποίοι υποστηρίζουν την υπεροχή του κοινοτικού δικαίου ακόμη και έναντι του Συντάγματος. Όπως δε είναι φυσικό και λογικό από τους υπέρμαχους της άνευ όρων υπεροχής του κοινοτικού δικαίου για τη θεμελίωσή της άλλοι μεν επικαλούνται την ίδια τη φύση του κοινοτικού δικαίου, άλλοι δε επιχειρούν να ανεύρουν σχετικό έρεισμα στο ίδιο το Συνταγμα, και συγκεκριμένα στο άρθρο 28. Ενώ υπήρξαν και μεμονωμένες φωνές που άφησαν ανοικτό το ζήτημα της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου έναντι των συνταγματικών διατάξεων γενικώς ή ειδικώς αυτών που εγκαθιδρύουν δικαιώματα υπέρ των Ελλήνων πολιτών ή το ερώτημα της ιεραρχικής σχέσης του κανονισμού προς τους κανόνες του Συντάγματος ή και θεώρησαν ως ενδεχομένως «νομικά άλυτο» το πρόβλημα της υπεροχής *in globo* του κοινοτικού ή του συνταγματικού δικαίου ή, ακόμη, θεωρούν ότι το πρόβλημα της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου έναντι των συνταγματικών διατάξεων δεν έχει επιλυθεί από πλευράς εθνικών δικαίων, υπάρχουν και συγγραφείς, οι οποίοι ρητώς παραμένουν επιφυλακτικοί ως προς τη δυνατότητα αναγνώρισης μιας απεριόριστης υπεροχής του κοινοτικού δικαίου έναντι του ελληνικού Συντάγματος. Τέλος, μια μερίδα της ελληνικής θεωρίας αρνήθηκε την ιεραρχία των πηγών του δικαίου ως κριτήριο για την επίλυση της αντινομίας μεταξύ κοινοτικού και εθνικού κανόνα και προσπάθησε να ανεύρει άλλες οδούς για τη συνταγματική θεώρηση της κοινοτικής αρμοδιότητας. (Τζούλια Ηλιοπούλου Στράγγα, *Ελληνικό Συνταγματικό Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση», Μονογραφίες Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα. Αθήνα-Κομοτηνή, 1996*)

Β. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΚΟΥ ΜΕΤΟΧΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(Στην ενότητα αυτή παρατίθενται περιλήψεις των σχετικών εγγράφων).

Προειδοποιητική επιστολή

Στις 23 Μαρτίου 2005 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε **προειδοποιητική επιστολή**⁷ στην Ελλάδα (που αποτελεί το πρώτο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει βάσει του άρθρου 226 της Συνθήκης ΕΚ). Ζήτησε από την Ελλάδα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τη συμβατότητα με την κοινοτική νομοθεσία του ελληνικού νόμου 3310/2005, ο οποίος απαγορεύει την συμμετοχή στη διαδικασία ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων σε επιχειρήσεις οι οποίες «διασυνδέονται» με ελληνικές επιχειρήσεις μέσω μαζικής ενημέρωσης. Επιστημάνθηκε ότι το άρθρο 14§9 του ελληνικού συντάγματος και ο εκτελεστικός του νόμος (3310/2005) θεσπίζουν ένα σχεδόν γενικευμένο και απόλυτο ασυμβίβαστο μεταξύ, αφενός, κάθε δραστηριότητας ή συμμετοχής ορισμένου επιπέδου σε επιχειρήσεις μέσω μαζικής ενημέρωσης και, αφετέρου, της εκτέλεσης δημόσιων συμβάσεων. «Κατά τη γνώμη της

⁷ IP/05/356, <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/356&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

Επιτροπής, κάτι τέτοιο αντιβαίνει τόσο στο παράγωγο κοινοτικό δίκαιο (οδηγίες για τις δημόσιες συμβάσεις), αφού θεσπίζει λόγους αποκλεισμού οι οποίοι δεν προβλέπονται από αυτό, όσο και στο πρωτογενές (Συνθήκη ΕΚ), αφού θεσπίζει μέτρα που εμποδίζουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση του συνόλου σχεδόν των θεμελιωδών ελευθεριών που αναγνωρίζει η Συνθήκη ΕΚ». Η Επιτροπή όρισε προθεσμία απάντησης 15 ημερών στην ελληνική κυβέρνηση και επιφυλάχθηκε του δικαιώματός της να ζητήσει από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ) να αναστείλει το επίμαχο μέτρο και να διατάξει τη λήψη των αναγκαίων ασφαλιστικών μέτρων, συγκεκριμένα την αναστολή εφαρμογής του νόμου 3310/2005.

Η Απάντηση της Ελληνικής Κυβέρνησης

Στις 7 Απριλίου έστειλε η ελληνική κυβέρνηση την απάντησή της στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η κυβέρνηση διαβεβαίωσε την Επιτροπή ότι με τροπολογία που θα κατατεθεί στη Βουλή θα ανασταλεί η ισχύς του νόμου για εύλογο χρονικό διάστημα (έως τέσσερις μήνες), ώσπου να βρεθεί συμφωνία για τις αλλαγές. Η κυβέρνηση αποδέχεται τη θεσμοθετημένη διαδικασία που προτείνει η Επιτροπή στην αιτιολογημένη γνώμη και ζητεί να ορισθεί ημερομηνία ώστε να αρχίσουν οι διαπραγματεύσεις.

Η Αιτιολογημένη Γνώμη

Στις 27 Απριλίου, σε συνέχεια της προειδοποιητικής επιστολής και της απάντησης των ελληνικών αρχών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έστειλε **Αιτιολογημένη Γνώμη**⁸ (που αποτελεί το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας επί παραβάσει σύμφωνα με το άρθρο 226 της Συνθήκης ΕΚ). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε επισήμως από την Ελλάδα να μεταβάλει τον νόμο 3310/2005. Αναφέρεται ότι αυτός ο νόμος αντιβαίνει του παράγωγου κοινοτικού δικαίου, αφού θεσπίζει λόγους αποκλεισμού, και στην αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων. Αντιβαίνει επίσης, και στο πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο (Συνθήκη ΕΚ), καθώς θεσπίζει μέτρα που εμποδίζουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση του συνόλου σχεδόν των θεμελιωδών ελευθεριών που αναγνωρίζει η συνθήκη ΕΚ. Επειδή ο επίμαχος νόμος παράγει ήδη αποτελέσματα, η Επιτροπή όρισε προθεσμία απάντησης τριών εβδομάδων στην Ελληνική Δημοκρατία και επιφυλάχθηκε εκ νέου του δικαιώματός της να ζητήσει από το ΔΕΚ, σε περίπτωση μη λήψης ικανοποιητικής απαντήσεως να αναστείλει την επίδικη προσβαλλόμενη πράξη και να διατάξει τα αναγκαία προσωρινά μέτρα και ιδίως την αναστολή της ισχύος του νόμου 3310/2005.

Το Γενικό Πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις αποσκοπεί να εξασφαλίσει:

- Ισότιμες ευκαιρίες για όλες τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για την εξασφάλιση μιας δημόσιας σύμβασης.
- Ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες υποβολής προσφορών με περισσότερο ανταγωνισμό, ισχυρότερες ασφαλιστικές δικλίδες κατά της διαφθοράς, καλύτερες υπηρεσίες και καλύτερη σχέση ποιότητας/τιμής για τους φορολογούμενους και, τέλος, πιο ανταγωνιστική Ευρώπη.

⁸ IP/05/492, <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/492&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

ΝΕΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΕΠΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Στις 16 Μαΐου παρουσιάστηκε από το Υπουργείο Ανάπτυξης σχετική μελέτη του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) με θέμα «**Διερεύνηση των Διεθνών Δεικτών Ανταγωνιστικότητας και η εκτίμηση του κόστους από την έλλειψη ανταγωνιστικότητας στην Ελληνική οικονομία**». Επισημαίνεται ότι αυτή είναι δεύτερη μελέτη που εκπονεί το 2005 το Υπουργείο Ανάπτυξης σχετικά με την αξιολόγηση της ανταγωνιστικής θέσης της χώρας (η προηγούμενη ήταν η «Ετήσια Έκθεση για την Ανταγωνιστικότητα 2004»). Βάσει των δεικτών ανταγωνιστικότητας διεθνών οργανισμών (WEF, Institute for Management Development - IMD, Ευρωπαϊκή Ένωση) το 2004 η Ελλάδα σε σύνολο 104 χωρών κατέλαβε την 37η θέση. Επισημαίνεται ότι μεταξύ των 15 παλαιών χωρών-μελών της Ε.Ε. η Ελλάδα τοποθετείται τελευταία (και μάλιστα χαμηλότερα από την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα και τη Σλοβενία). Σύμφωνα με τη μελέτη, τα προβλήματα που εντοπίζονται είναι τα ακόλουθα: α) η γραφειοκρατία (για την ίδρυση μιας επιχείρησης στην Ελλάδα απαιτούνται 15 διαδικασίες περισσότερες από κάθε άλλη χώρα όπου εξετάζεται στη μελέτη), β) η διαφθορά στο δημόσιο τομέα (στην τελευταία έκθεση της Transparency International το 2004 μεταξύ 146 κρατών η Ελλάδα κατέταγχε στην 49η θέση), γ) οι στρεβλώσεις αγορών όπως στα πετρελαιοειδή και στον ηλεκτρισμό (η ολιγοπωλιακή διάρθρωση της αγοράς «νοθεύει» τον ανταγωνισμό, σύμφωνα με τη μελέτη, και εμποδίζει την είσοδο στην αγορά πετρελαίου νέων επιχειρήσεων), δ) η λειτουργία ανταγωνισμού στην αγορά. Σε ορισμένους κλάδους ο ανταγωνισμός «νοθεύεται» από την κατάχρηση της δεσπόζουσας θέσης της κυρίαρχης επιχείρησης, από την εφαρμογή εναρμονισμένων πρακτικών, από φαινόμενα εναρμονισμένης τιμολόγησης και τέλος από περιπτώσεις σύμπραξης για παρεμπόδιση του ανταγωνισμού (π.χ. μεταξύ ορισμένων αλυσίδων υπεραγορών και των προμηθευτών τους προκειμένου να αποτρέψουν τις πωλήσεις κάτω του κόστους από άλλες ανταγωνιστικές αλυσίδες), ε) η έρευνα και η τεχνολογία (οι δαπάνες για έρευνα και τεχνολογία, παραμένουν χαμηλές με το ποσοστό να υποχωρεί το 2004, στο 0,66% του ΑΕΠ από 1,86% του ΑΕΠ το 2003), στ) το τραπεζικό σύστημα (παραμένει σημαντική η διαφορά ανάμεσα στα επιτόκια καταθέσεων και χορηγήσεων), ζ) οι τηλεπικοινωνίες. Πρέπει να γίνουν πολλά ακόμη για να πέσουν οι τιμές. Η Ελλάδα εμφανίζεται ως η ακριβότερη σε σύνολο 60 χωρών όσον αφορά το κόστος χρήσης του Διαδικτύου και η) η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων (η Ελλάδα βρίσκεται πίσω από την Τουρκία, την Ιορδανία και τη Βενεζουέλα).

ΤΥΠΟΣ**ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ**

- «Αυστηρή προειδοποίηση Ευρωπαίων προς το Ιράν», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 13/5/2005
- «Επιμένει στο «Όχι» στο Ευρωσύνταγμα το 53% των Γάλλων», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 21/5/2005
- «Η Ελλάδα προσδοκά 16 δισ. ευρώ από το Δ' ΚΠΣ», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 27/4/2005
- «Η πιθανή απόρριψη του Ευρωσυντάγματος από τους Γάλλους, ίσως έχει θετική επίδραση σε ορισμένες αγορές», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 29/4/2005
- «Κίνα - Ε.Ε.: κλιμακώνεται η ένταση», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28/4/2005
- «Μάχη δίνει ο Σαρκοζί για υπερψήφιση του Ευρωσυντάγματος», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12/5/2005
- «Το «αβέβαιο» Ευρωσύνταγμα στη Γαλλία πλήττει την οικονομία», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 17/5/2005
- «Άνοδος της ανεργίας στην Ευρωζώνη», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 4/5/2005

- «Γιούργκεν Χάμπερμας: Ναι στο κοινό μας Σύνταγμα», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 19/5/2005
- «Ευρώπη χωρίς άσυλο», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 1/5/2005
- «Θετικός ο απολογισμός από τη διεύρυνση της Ε.Ε. Οικονομικά οφέλη μετρούν τα δέκα νέα μέλη, ένα χρόνο μετά την ένταξή τους», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 30/4/2005
- «Κίνα: παράλογο το «μπλόκο» ΗΠΑ - Ε.Ε.», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 19/5/2005
- «Νέο ρόλο αναζητεί το Συμβούλιο της Ευρώπης», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 16/5/2005
- «Πιέσεις για μείωση των ευρωπαϊκοκίων», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/5/2005
- «Πορεία κατά της εναρμόνισης στην ευρωπαϊκή εκπαίδευση», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 19/5/2005
- «Σιούσελ: «Ειδική σχέση» της Αγκυρας με την Ε.Ε.», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/5/2005
- «Σρέντερ προς Ερντογάν: Προχωρήστε τις μεταρρυθμίσεις», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 6/5/2005
- «Συμπαθούν τον Σιράκ κι αντιπαθούν τον Μπους», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 19/5/2005
- «Σύννοδος στήριξης... του 'ναι'. Συνάντηση Σιράκ, Σρέντερ και Κβασνιέφσκι με θέμα συζήτησης το Ευρωσύνταγμα», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/5/2005
- Ι. Μ. Βαρβιτσιώτης, «Η Ευρωπαϊκή Κοινοπολιτεία Ελευθερίας και Ευημερίας», ΤΟ ΒΗΜΑ, 22/5/2005
- Καλλέργης Κ. «Οι τρεις εντολές της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Αγκυρα», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 4/5/2005
- Καλλέργης Κ., «Στον «προθάλαμο» της Ε.Ε., Ρουμανία και Βουλγαρία», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 26/4/2005
- Καλλέργης Κ., «Συμβιβασμός με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τα απολεσθέντα κονδύλια», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 20/5/2005
- Κατραμάδου Δ., «Λ. Παπαδήμος: Στα χέρια των πολιτικών πλέον η ευρωπαϊκή ανάπτυξη», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 27/4/2005
- Τσουκάλης Λ., «Και αν πουν οι Γάλλοι όχι στο δημοψήφισμα;», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 15/5/2005
- Αγγελής Γ., «Η Ευρώπη παγώνει τα επιτόκια», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 15/5/2005
- Αγραπιδάς Κ., «Ελεγκτικοί μηχανισμοί κατά του κοινωνικού dumping», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 29/4/2005
- Γ. Παπαϊωάννου, «Ούτε το 2030 η πραγματική σύγκλιση», ΤΟ ΒΗΜΑ, 15/5/2005
- Γεωργακόπουλου Λ., «Το Σύνταγμα ως σύμπτωμα», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 6/5/2005
- Γεωργιόπουλου Τ., «Ισχυρό σοκ στην ελληνική γεωργία με την εφαρμογή της νέας ΚΑΠ», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 13/5/2005
- Δρουσιώτης Μ., «Αγωγές και συλλήψεις για τις ελληνοκυπριακές περιουσίες στα κατεχόμενα», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 5/5/2005
- Ευσταθιάδης Στ., «Ο 'πολύτιμος συνεταιρικός' της ΕΕ ανησυχεί τις ΗΠΑ», ΤΟ ΒΗΜΑ, 24/4/2005
- Ζέρβας Χ., «Η Ευρώπη υπό παρακολούθηση», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 8/5/2005
- Ζηργάνος Ν., «Γιεβρενι Πριμακόφ: Φοβάμαι εξελίξεις στα Βαλκάνια», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 1/5/2005
- Ιωακείμης Π.Κ., «Η Τουρκία μπροστά σε νέα διλήμματα», ΤΑ ΝΕΑ, 6/5/2005
- Ιωακείμης Π.Κ., «Τί συζητούν Ευρώπη και Ελλάδα;», ΤΑ ΝΕΑ, 20/5/2005
- Καλλέργης Κ., «Απορρίφθηκε η πρόταση Κομισιόν για εβδομάδα πέραν των 48 ωρών», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 12/5/2005
- Κανελλόπουλος Γ., «Οι Βρυξέλλες ετοιμάζουν περιορισμούς στις εισαγωγές κινεζικών προϊόντων», ΤΑ ΝΕΑ, 25/4/2005
- Κανέλλος Θ., «Από τη Ρωσία με αμφιβολία...», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 5/5/2005
- Λακασά Α., «Η Ευρώπη υψώνει τον πήχυ της Παιδείας», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 18/5/2005
- Λυγερός Σ., «Το μετέωρο βήμα του Ευρωσυντάγματος», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 13/5/2005
- Μιχάλης Μ., «Η Κομισιόν καταθέτει τα όπλα για τα κινέζικα», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 6/5/2005
- Μορώνης Μ., «Ευρωπαϊκή λύση για το Κοσσυφοπέδιο», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 1/5/2005
- Μοσχονάς Κ., «Όχι Ευρωβουλής στο «65ωρο» με 378-262», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 12/5/2005
- Μπουρδάρης Γ., «Οι δύο Τουρκίες και το στοίχημα της Ε.Ε.», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 27/4/2005
- Νεγρεπόντη Αμαλία, «Στις... κάλπες το ευρωπαϊκό όραμα», ΤΑ ΝΕΑ, 4/5/2005
- Πάντζου Χριστίνα, «Στην Ευρώπη το φίδι βγήκε απ' το αβγό του», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 15/5/2005
- Σιωμόπουλος Ι., «Φορολογικός πόλεμος στην ΕΕ με απλό θεατή την Ελλάδα», ΤΟ ΒΗΜΑ, 8/5/2005
- Σπινθουράκης Μ., «Γιατί οι ευρωπαϊστές Γάλλοι ναρκοθετούν την ενοποίηση», ΤΟ ΒΗΜΑ, 22/5/2005
- Σώκου Κατερίνα, «Τριγμοί για το ελαστικό 48ωρο στην Ε.Ε.», ΤΟ ΒΗΜΑ, 15/5/2005
- Σωμερίτης Ρ., «Το πιθανό γαλλικό 'όχι'», ΤΟ ΒΗΜΑ, 22/5/2005
- Φελουκατζή Ήρα, «Ευρωσοσιαλιστές στο πλευρό του γαλλικού 'ναι'», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 20/5/2005
- Χατζηγάκης Σ., «Η Ευρωπαϊκή Συνταγματική Συνθήκη», ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 24/4/2005
- Χρυσολωρά Ειρήνη, «Χάνεται η μάχη των κονδυλίων», ΤΑ ΝΕΑ, 14/5/2005

ΞΕΝΟΣ

- "Gridlocked Europe", Financial Times, 24/5/2005
- "A bitter anniversary for the Baltic States", The Independent, 5/5/2005
- "A lingering Soviet shadow over Europe, 6/05/05, International Herald Tribune.
- "Adrian Hamilton: Does Blair want France to vote 'yes'? ", The Independent, 28/4/2005
- "Berlin, Baghdad and a bogus line of argument", The Independent, 9/5/2005
- "Brown rejects EU push for shorter working week", The Independent, 17/5/2005
- "Hamish McRae: A French vote against the constitution could revitalise the European economy", The Independent, 31/03/2005
- "Jose Manuel Barroso: Enlargement will boost chances of economic reform", The Independent, 5/4/2005
- "L'Europe doit rester à la pointe du progrès", Le Monde, 28/4/2005
- "Merkel has Schröder in her sights as markets back surprise German poll ", Financial Times, 24/5/2005
- "Peacekeepers in Sudan to get EU military aid, 24/5/05, International Herald Tribune.
- "Research shows immigrants help the economy", The Independent, 16/5/2005
- "Schröder et Chirac plaident ensemble pour une Europe forte", Le Monde, 26/4/2005
- "The planned cost-cutting at IBM speaks volumes about Europe's inability to compete", The Independent, 6/05/2005
- "There's life in the European dream yet", The Independent, 30/4/2005
- Andrews D., "US must not hail EU treaty failure", Financial Times, 24/5/2005
- Brown G., A plan to lighten the regulatory burden on business", Financial Times, 24/5/2005
- Castle S., "Finns rebel as EU moves to banish Russian wolfhunt", The Independent, 04/5/2005
- Castle S., "Flat tax revolution sweeps in from Eastern Europe", The Independent, 29/4/2005
- Castle S., "Turks braced for crisis over Ocalan court ruling", The Independent, 12/05/2005
- Cienki J., " Polish voters warm to European treaty", Financial Times, 24/5/2005
- Cohen R., "For French, cheap labor is a spectre, International Herald Tribune, 25/5/2005
- Colombani Jean-Marie, "La Constitution Européenne en 25 questions Images-clés de 50 ans d'histoire - supplément special", Le Monde, 5/5/2005
- Courtois G., Elkrief R., Séguillon P-L., "Nicolas Sarkozy, Président de l'UMP au Grand jury RTL- Le Monde -LCI Faire comprendre aux Français que, s'ils votent non, ils gardent l'Europe qu'ils dénoncent", Le Monde, 26/4/2005
- De Lauzun P., "L'Europe, une entité vivante et paradoxale", Le Monde, 20/5/2005
- Dempsey J., "Broke but dynamic, Berlin seeks new identity, 2/5/2005, International Herald Tribune.
- Dempsey J., "Christian Democrats feel wind 'behind us', 24/5/2005, International Herald Tribune.
- Dombey D., "Plan to put EU rapid reaction forces on call", Financial Times, 23/5/2005
- Edmond Maire, "Se mobiliser pour la Constitution européenne", Le Monde, 27/4/2005
- Fay Sophie, "Jacques Calvet, ancien président de PSA-Peugeot-Citroën: On a trop bercé les peuples dans l'illusion que la construction européenne amènerait la croissance et le plein-emploi", Le Monde, 29/4/2005
- Felsted "Brussels urged to act on US reinsurance 'rip-off'", Financial Times, 24/5/2005
- Ferenczi T. & Ricard P., "Joaquin Almunia (socialiste), commissaire aux affaires économiques, et Jacques Barrot (UMP), commissaire aux transports: Les plus faibles seront les premières victimes du blocage de l'Europe", Le Monde, 19/5/2005
- Ferrand O., "Constitution européenne : la confusion sociale", Le Monde, 2/5/2005
- George P., Atkins R., Barber T., " Bank sounds gloomy note on eurozone as Italy poses test for EU on discipline", Financial Times, 23/5/2005
- Grant C., "There is life beyond a European constitution", Financial Times, 23/5/2005
- Grice A., "Blair admits he will not achieve aim of taking Britain into euro", The Independent, 29/4/2005
- Groom B., "Nerves in Ankara", Financial Times, 24/5/2005
- Hintermann E., "Le non serait la fin de l'Europe", Le Monde, 27/4/2005
- Hintze P., "Germany's CDU Wants a More Integrated European Union", International Herald Tribune, 25/5/2005,
- Janssen R., Passchier C., " It is time IMF abandoned attacks on social regulation in EU workplace?", Financial Times, 24/5/05
- King S., "It's time for Western leaders to make a stand against enemies of globalisation", The Independent, 16/05/2005
- Lamizet B., "Dire non", Le Monde, 4 /5/2005
- Langellier J.-P., "Denis MacShane, un Anglais au secours du oui", Le Monde, 3/5/2005
- Lichfield J., " Oui vote stages revival in constitution battle", The Independent, 4/5/2005

- Lichfield J., "Poll puts French opposition to EU constitution at 60 per cent", The Independent, 23/4/2005
- Norris Fl., "Perhaps unwittingly, Europe is voting for change", 25/5/2005, International Herald Tribune.
- Penketh A., "The 5-Minute Briefing: A new era for Cyprus? ", The Independent, 20/4/2005
- Popham P., "Berlusconi fights back with broadside at left", The Independent, 28/4/2005
- Raffarin J.-P., "Retour de Chine", Le Monde, 28/4/2005
- Ricard P. & Stroobants J.-P., "Juncker J.-C.: L'idée d'une renégociation du traité est d'une naïveté criante", Le Monde, 30/4/2005
- Schröder surprise: 'He seems fed up', 25/05/05, International Herald Tribune.
- Tasca Catherine, "La France que nous aimons, l'Europe que nous voulons", Le Monde, 16/5/2005
- Thornhill J., "Never mind the debate, what about the economy?", Financial Times, 23/5/2005
- Thornhill J., "Never mind the debate, what about the economy?", Financial Times, 24/5/2005
- Tincq H., "Benoît XVI relance la polémique sur l'identité chrétienne de l'Europe", Le Monde, 29/4/2005
- Vinocur J., "Politicus: If EU constitution fails, U.S. won't be gloating", International Herald, Tribune, 24/5/2005
- Wagstyl St., Buck Th., "Ryanair chief sets sights on Balkans", Financial Times, 24/5/2005
- Wood N., "In Slovenia, prosperity and ambition", 28/4/2005, International Herald Tribune.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- "EU Constitution Newsletter", Μάιος 2005, The Federal Trust, www.fedtrust.co.uk
- "What will be lost if the EU Constitutional Treaty is not adopted", Political Europe, European Policy Centre, 12/5/2005, www.theepc.be
- Akçakoca Amanda, "Cyprus – Looking to a Future Beyond the Past", Enlargement and Neighbourhood Europe", Issue Paper 32, European Policy Centre, 13/5/2005, www.theepc.be
- Barysch Katinka with Grant C. and Leonard M., "Embracing the dragon. The EU's partnership with China", Working paper, Μάιος 2005
- Barysch Katinka, "One year after enlargement", April/Mary 2005 - CER Bulletin, Issue 41, www.cer.org.uk
- Buelens C., "Trade Adjustments following the Removal of Textile and Clothing Quotas", CEPS Working Documents, Μάιος 2005, www.ceps.be
- Christie M., "Political Integration in Europe and America: Towards a Madisonian Model for Europe", CEPS Policy Briefs, Μάιος 2005, www.ceps.be
- Deschryvere M., "Labour Force Behaviour of Men and Women in Elderly Two-Adult Households: Evidence from EU Countries", ENEPRI Research Report No. 7, Απρίλιος 2005, http://www.enepri.org/
- Donnelly B. & Rüb U., "Flexible integration and the European Constitution", European Policy Brief, 12, The Federal Trust, 16/5/2005, www.fedtrust.co.uk
- Donnelly B. & Wagner M., "What do French Voters want from the European Constitution", European Policy Brief, 11, The Federal Trust, 26/4/2005, www.fedtrust.co.uk
- Egenhofer C. & Van Schaik Louise, "Towards a Global Climate Regime: Priority Areas for a Coherent EU Strategy"
- Emerson M., "EU-Russia – Four Common Spaces and the Proliferation of the Fuzzy", CEPS Policy Briefs, Μάιος 2005, www.ceps.be
- Fossum J.-E. & Menendez A.-J., "Democratic constitution-making - Reflections on the European experiment", 11/5/2005, ARENA, www.arena.uio.no
- Grant C. & Leonard M., "What new transatlantic institutions?", April/Mary 2005 - CER Bulletin, Issue 41, www.cer.org.uk
- Keohane D., "The EU and counter-terrorism", Working paper, Μάιος 2005
- Kurpas S., "What could be Saved from the European Constitution if Ratification Fails? The Problems with a 'Plan B' ", Μάιος 2005, CEPS Policy Briefs, www.ceps.be
- Kurpas S., Incerti M., Schönlaui J., De Clerck-Sachs Julia, "Update on the Ratification Debates: What Prospects for the European Constitutional Treaty? Results of and EPIN Survey of National Experts", EPIN Working Papers, Μάιος 2005, www.ceps.be
- Monks J., "Clumsy politics on services", April/Mary 2005 - CER Bulletin, Issue 41, www.cer.org.uk
- Mukim Megha, "ASEAN Foreign Direct Investment Trends - Implications for EU-ASEAN Relations", Issue Paper 31, EU and Asia, European Policy Centre, 10/5/2005, www.theepc.be

- Rhein E. & Cameron F., "Promoting Political and Economic Reform in the Mediterranean and Middle East", Issue Paper 33, European Policy Centre, 18/5/2005, www.theepc.be
- Shaw J., "The Constitutional Treaty and the Question of Ratification: Unscrambling the consequences and identifying the paradoxes", European Policy Brief, 10, The Federal Trust, 20/4/2005, www.fedtrust.co.uk
- Sulamaa Pekka & Widgrén Mika, "Economic Effects of Free Trade between the EU and Russia", ENEPRI Working Paper No. 36, Μάιος 2005, <http://www.enepri.org/>
- Tertrais B., Brookes P., Voskressenski A., "The Rise of China with Special Reference to Arms Supplies", ESF Working Papers, Απρίλιος 2005. <http://www.esf.org/>
- Van der Horst A. & Tang P., "Is the European Economy a Patient and the Union its Doctor? On Jobs and Growth in Europe, Sjef Ederveen", ENEPRI Working Paper No. 35, Απρίλιος 2005, <http://www.enepri.org/>
- Μαζιώτης Δ. και Κούρταλης Σ., «Η Τουρκική οικονομία: Προβλήματα και προοπτικές για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα», Κείμενο Πολιτικής, Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, 16/5/2005, www.ekem.gr
- Χαρδαλούπας Α. και Κούρταλης Σ., «Γνωρίζω το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα;», Κείμενο Πολιτικής, Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών, 27/4/2005, www.ekem.gr

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΕΡΕΥΝΑΣ

- Agapiou-Josephides Kalliope, "South european integration watch: european parliament elections in the new south european member states", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005. **Abstract:** The article provides an account of the first European Parliament elections in Cyprus. It aims to address key issues pertaining to the background, campaign and results of the elections as well as to contribute to the growing literature concerned with European integration, civil participation and domestic politics. It offers a brief sketch of the party system and the way political parties relate to their counterparts in the European Parliament. It analyses how the parallel referenda on the UN Plan for a comprehensive settlement of the Cyprus problem, held a few weeks before the European Parliament elections, overshadowed European issues and kept national considerations to the fore.
- Aguiar A. and Martins M., "The Preferences of the Euro Area Monetary Policy-maker", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2. **Abstract:** The aim of this article is to uncover the aggregate monetary policy preferences in the euro area. This is pursued under the assumption of optimizing policy behaviour subject to a simple model of the macroeconomic structure, following a procedure proposed recently in the literature in which GMM estimation stems from the optimal control solution to the optimization problem. Instead of waiting for more quarterly data of ECB policy-making, the sample goes as far back as possible into the pre-EMU years. Through a combined analysis of facts, data and literature on European integration, 1995 is identified as the start date of a euro area notional policy regime, sustained later by the ECB. The policy preferences are estimated as a loss function with strict inflation targeting at 1.6 per cent and interest-rate smoothing, in the period 1995-2000.
- Christophorou C., "South European Briefing", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005. **Abstract:** The article describes the background to the referenda in Cyprus on the United Nations plan for the reunification of the island. It examines the role of the international community and domestic actors in the campaign and analyzes the outcome. It explains why in the Greek Cypriot community, the status of refugee and socioeconomic criteria had limited impact on the vote, while in the Turkish Cypriot community the indigenous population offered overwhelmingly higher support than mainland settlers did. Reference is made to long-term processes that may explain the vote of each community on the island.
- Diez T., Agnantopoulos A., Kaliber A., "File: Turkey, Europeanization and Civil Society", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005. **Abstract:** This article reviews the Europeanization literature and proposes to distinguish between four different kinds of Europeanization: policy-Europeanization, political Europeanization, societal Europeanization and discursive Europeanization. We link these different concepts to the impact of the EU on the current domestic transformations in Turkey and argue that existing scholarship has not sufficiently discussed the impact of Europeanization on civil society development, and the role of civil society organizations in furthering Europeanization. We establish the need to further analyze the triangle of Europeanization, civil society and Turkish political reform in a comparative perspective, introducing the other articles included in this SESP File.

- Flockhart T., "Critical Junctures and Social Identity Theory: Explaining the Gap between Danish Mass and Elite Attitudes to Europeanization", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2.
- Heper M., "The European Union, the Turkish Military and Democracy", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005.
- Herrmann A., "Converging Divergence: How Competitive Advantages Condition Institutional Change under EMU", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2.
- Langhammer R., "The EU Offer of Service Trade Liberalization in the Doha Round: Evidence of a Not-Yet-Perfect Customs Union", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2.
- Maes I., Verdun A., "Small States and the Creation of EMU: Belgium and the Netherlands, Pace-setters and Gate-keepers", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2. **Abstract:** It is often argued that economic and monetary union (EMU) was created due to the efforts and interests of larger Member States. This article argues that the Belgian and Dutch contributions indicate that small countries played a significant role in the creation of EMU. Both countries wanted to create a zone of monetary stability in Europe and as such have led the process by example. However, their conceptions of monetary stability were different. Belgium, as a close ally of the Commission, played a pace-setting role, especially through creative and diplomatic proposals, whilst the Netherlands played the role of gate-keeper and important ally of the Germans. Following a framework developed by Helen Wallace, the article analyses how, and under what conditions, Belgium and the Netherlands played a role in the creation of EMU.
- Müftüler Baç M., "Turkey's Political Reforms and the Impact of the European Union", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005.
- Papadoulis K., "EU Integration, Europeanization and Administrative Convergence: The Greek Case", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2. **Abstract:** Analyses of how national administrative systems and styles respond to EU integration and Europeanization processes have so far focused mainly on formal/ institutional aspects. It is expected that common rules and regulations within the European Union (EU) should lead to administrative convergence. However, culture and civil service structure and function of national administrative systems and styles vary. Responsiveness is not only a matter of formal and institutional reform. It is conditioned by a variety of informal and extrainstitutional processes relative to state-society and politics-administration relationship and interaction. Research on the implementation of EU air-transport public policy in Greece shows a gap between the formal rules and informal practices, which inhibits convergence.
- Pace R., "South European Integration Watch", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005.
- Rumelili B., "Civil Society and the Europeanization of Greek-Turkish Cooperation", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005. **Abstract:** Drawing on interviews with Greek and Turkish policymakers and civil society leaders, this article analyzes how the context provided by Turkey's EU membership candidacy has facilitated and strengthened Greek-Turkish cooperation. I argue that Turkey's EU membership candidacy has empowered the domestic actors in favour of promoting Greek-Turkish cooperation, and allowed them to use the EU to legitimize their cooperative policies and activities. Thereby, since the Helsinki decisions, Greek-Turkish cooperation has gained an EU dimension, which has made a reversal in bilateral relations much less likely.
- Schelkle W., "The Political Economy of Fiscal Policy Co-ordination in EMU: From Disciplinary Device to Insurance Arrangement", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2.
- Tocci Nathalie, "Europeanization in Turkey: Trigger or Anchor for Reform?", The South European Society & Politics Volume 10, Number 1 / April, 2005. **Abstract:** Since late 2001, successive Turkish governments have pursued an ongoing and unprecedented process of domestic political reform. Given the correlation between political reforms and relations with the EU, this process of change has been associated with Turkey's Europeanization. This article analyzes the link between Turkey's reform process and its path to EU accession. Did the accession process trigger the reforms as an external force driving internal change; or has domestic change been spearheaded by domestic actors that have used and been strengthened by the external EU anchor? What appears to be in the making is a process of change largely driven by endogenous factors, whose precise form and timing is intricately linked with the launch of Turkey's accession process.
- Wivel A., "The Security Challenge of Small EU Member States: Interests, Identity and the Development of the EU as a Security Actor", Journal of Common Market Studies, June 2005 - Vol. 43 Issue 2. **Abstract:** How are small EU Member States affected by the development of the European Union (EU) as a security actor? This article argues that the European integration project emerged as an almost ideal security organization for the region's small states after the cold war, but that subsequent development challenges important aspects of the security identity and interests of small EU Member

States. Even though the EU continues as an attractive security organization for most small states in the region, they must now reconsider some of their most basic strategic choices in order to meet the challenges and maximize influence over future developments.

- Zohlnhöfer R., and Ostheim T., "Paving the way for employment? The impact of the Luxembourg process on German labour market policies", *Journal of European Integration*, Volume 27, Number 2 / June 2005
- Το τεύχος 12, No 2 /Απρίλιος 2005 του *Journal of European Public Policy* είναι αφιερωμένο στον Ernst B. Haas.
- Börzel T., "Mind the gap! European integration between level and scope". *Abstract*: Explaining the 'task expansion' of the European Community has been at the heart of neofunctionalism. While previous studies have focused on the transfer of competencies from the national to the European level, this paper also looks at the procedures according to which policy decisions are taken at the European level (scope). Distinguishing between scope and level reveals an interesting puzzle. It is common wisdom that the integration of external and internal security has seriously lagged behind. Since the Maastricht Treaty we have witnessed a significant task expansion of the EU into these two last bastions of national sovereignty. But while the achieved level of integration is rather similar, the scope of integration differs significantly. Justice and home affairs have subsequently been brought under the supranational framework of the first pillar. Common foreign and security policy and European defence policy, by contrast, are still firmly confined to the realm of intergovernmentalism. This disparity between level and scope of European integration poses a serious theoretical challenge—not only to neofunctionalism.
- De Búrca G., "Rethinking law in neofunctionalist theory". *Abstract*: Haas's original neofunctionalist theory did not give express consideration to the role of law in the integration process. However, neofunctionalism had an intuitive resonance for legal scholars who generally assumed that law played an important part in advancing European integration. Political science scholarship which has addressed the role of law, on the other hand, has usually either (e.g. in neorealist accounts) taken law to be a functional tool serving the political process, or (e.g. in neofunctionalist analyses) examined only a limited dimension of law, focusing primarily on courts and on legal rather than political integration. However, a promising research agenda on the dynamics of European integration – examples of which, building on Haas's work, have recently begun to appear – could develop if legal scholars paid more attention to the empirical methodologies and explanatory theories of political science, and if political scientists adopted a less reductionist and more nuanced account of law.
- Farrell H & Héritier A., "A rationalist-institutionalist explanation of endogenous regional integration". *Abstract*: What is at the basis of regional integration and what are the processes that drive integration? Why do integration processes develop faster in some issue areas than in others? These questions are at the heart of our own work, just as they are the driving concerns of Ernst Haas's version of neofunctionalism. While we, unlike Haas, emphasize endogenous processes of institutional change based on bargaining processes in a particular institutional context, rather than exogenously driven processes of technical needs and spillover, we believe that there is important overlap between our approach and Haas's, as well as areas of disagreement. By exploring these areas of overlap in this article, we hope – by focusing on bargaining processes – to empirically illustrate on the one hand how our approach may help to answer questions that Haas's version of neofunctionalism had difficulties with, and on the other how Haas's emphasis on epistemic factors can alleviate some of the blind spots in our own perspective.
- Mattli W., "Ernst Haas's evolving thinking on comparative regional integration: of virtues and infelicities". *Abstract*: Haas's work on Europe has been immensely influential, so much so that the study of European integration has long been synonymous with Haas and his intellectual legacy. His name, however, does not figure prominently in recent contributions to the rapidly growing field of comparative regional integration. In part, this is an oversight and thus unfortunate since several of his insights travel well and are quite relevant to present-day debates. However, it also is, in part, Haas's own fault. While his early work on European integration is of unmatched brilliance and depth, some of his later theorizing suffers from a series of methodological infelicities that have detracted from his fundamental contributions to comparative regional integration. This paper traces and critically assesses the evolution of Haas's thinking on integration with special focus on regions outside Europe.
- Risse T., "Neofunctionalism, European identity, and the puzzles of European integration". *Abstract*: This article concentrates on the relationship between neofunctionalist reasoning and the study of collective identities. Recent research confirms what Ernst B. Haas already knew in 1958, namely, that transferring loyalty to Europe and the EU is possible without giving up one's national (or regional or local or gender) identities. But preliminary results challenge the assumption that the transfer of loyalties on to the European level simply followed from the material benefits received through

European integration. At the same time, the evidence suggests that socialization into European identity works not so much through transnational processes or through exposure to European institutions, but on the national levels in a process whereby Europeaness or 'becoming European' is gradually being embedded in understandings of national identities. This latter reasoning also sheds light on the double puzzle of European integration, i.e. the persistent balance in the EU's constitution-building between supranational and intergovernmental institutions, on the one hand, and the lagging behind of foreign/defense affairs in European integration, on the other. If national processes and collective understandings are crucial to understanding the Europeanization of national identities, this will lead to uneven and varied degrees to which Europe can be embedded in collective identities. Federal states with respective constitutional traditions change their collective understandings more easily to include Europe and orientations toward supranationalism than unitary and centralized states.

- Rosamond B., "The uniting of Europe and the foundation of EU studies: Revisiting the neofunctionalism of Ernst B. Haas". *Abstract*: This article suggests that the neofunctionalist theoretical legacy left by Ernst B. Haas is somewhat richer and more prescient than many contemporary discussants allow. The article develops an argument for routine and detailed re-reading of the corpus of neofunctionalist work (and that of Haas in particular), not only to disabuse contemporary students and scholars of the normally static and stylized reading that discussion of the theory provokes, but also to suggest that the conceptual repertoire of neofunctionalism is able to speak directly to current EU studies and comparative regionalism. Neofunctionalism is situated in its social scientific context before the theory's supposed erroneous reliance on the concept of 'spillover' is discussed critically. A case is then made for viewing Haas's neofunctionalism as a dynamic theory that not only corresponded to established social scientific norms, but did so in ways that were consistent with disciplinary openness and pluralism.
- Schmitter P., "Ernst B. Haas and the legacy of neofunctionalism". *Abstract*: In Europe, the scholarly reputation of Ernst B. Haas is inseparably linked to the vicissitudes of something called 'neofunctionalism'. It is as the founding father of a distinct approach to explaining the dynamics of European integration that he is so well known. This article explicates the strengths and weaknesses of his contribution and explores some changes that should be inserted to make it more relevant to understanding the contemporary politics of the EU. It concludes that, while everyone recognizes that no single theory or approach can explain everything one would like to know and predict about the EU, a revised 'neo-neo' version may still be the best place to start.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 20-21/4/2005: Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσιογραφίας διοργάνωσε σεμινάριο με θέμα «Energy and transport cooperation around the Black Sea», Βρυξέλλες και Αθήνα.
- 9/5/2005: «Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και οι προκλήσεις των μεταρρυθμίσεων για την Ελλάδα». Παρουσίαση του Lisbon Scorecard από τους Alasdair και Aureore Wanlin, Centre for European Reform. Ομιλητές: Άννα Διαμαντοπούλου (Βουλευτής ΠΑΣΟΚ), Οδυσσέας Κυριακόπουλος (Πρόεδρος ΣΕΒ) και Χρήστος Πολυζωγόπουλος (Πρόεδρος ΓΣΕΕ). Αίγλη Ζαππείου.
- 14/5/2005: το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Επικοινωνίας και Πληροφόρησης EURONEM σε συνεργασία με το γραφείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στην Ελλάδα και τον Υδραϊκό Σύνδεσμο Πειραιά διοργάνωσε ημερίδα με θέμα «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Ανάπτυξη» στο δημαρχιακό Μέγαρο της Υδρας. Ομιλητές: Γιώργος Παπαστάμκος (ευρωβουλευτής της Νέας Δημοκρατίας), Σταύρος Λαμπρινίδης (ευρωβουλευτής του ΠΑΣΟΚ), Κυριάκος Μητσοτάκης (βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας), Πάνος Τρυγάζης (μέλος του Π.Γ. Συνασπισμού) και Γιάννης Κουκιάδης (καθηγητής του Εργατικού Δικαίου).
- 13/5/2005: Το Τμήμα Δυτικής Κρήτης του Οικονομικού Επιμελητηρίου Ελλάδας διοργάνωσε Ημερίδα με θέμα «Η Στρατηγική της Λισσαβόνας και η Περιφερειακή Πολιτική της Ε.Ε.».

- 16/5/2005: Το Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής και οι εκδόσεις Ι. Σιδέρης διοργάνωσαν παρουσίαση του βιβλίου του Διονύση Αναγνώστου με τίτλο «**Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας: Ο θεσμός κατά το Σύνταγμα του 1975**». Ομιλητές: Σάββας Τσιτουρίδης (Βουλευτής Κυκλίας της Ν.Δ), Δημήτρης Παξινός (Πρόεδρος Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών) και ο Φίλιππος Σπυρόπουλος (Καθηγητής Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών). Χαιρετισμό απηύθυνε ο Ιωάννης Μ. Βαρβιτσιώτης (Πρόεδρος Ινστιτούτου Δημοκρατίας & Επικεφαλής της Ομάδας Ευρωβουλευτών της ΝΔ) ενώ τη συζήτηση συντόνισε ο Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος (Αναπλ. Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου και Γενικός Διευθυντής Ινστιτούτου Δημοκρατίας). Στοά του Βιβλίου.
- 18-21/5/2005: Το Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα διοργάνωσε το 10^ο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα «**Εργασία και πολιτική: Συνδικαλισμός και οργάνωση συμφερόντων στην Ελλάδα (1974-2004)**». Πάντειο Πανεπιστήμιο.
- 18/5/2005: Η SAFIA, Student Association For International Affairs στο πλαίσιο του προγράμματος 2005 έτος ανταλλαγής πολιτών μεταξύ Ε.Ε. -Ιαπωνίας διοργάνωσε συνέδριο με θέμα «**Οι Ευρω-ιαπωνικές Σχέσεις στον 21^ο αιώνα**». Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών.
- 24/5/2005: ο Τομέας Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών οργάνωσε συζήτηση με το **Χρήστο Ροζάκη** και θέμα «**Οι επιπτώσεις στην Ε.Ε. των θεσμικών αλλαγών του σχεδίου Συνταγματικής Συνθήκης**». Κτίριο Κ. Παλαμά.
- 26/5/2005: Το Εργαστήριο Μελέτης Ελληνογερμανικών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Αθηνών, το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και η Αυστριακή Πρεσβεία στην Αθήνα διοργάνωσαν εκδήλωση με θέμα «**Αυστρία και Ελλάδα για τα Βαλκάνια**». Ομιλητές: Dr. G.K. Kindermann (ομότ. Καθηγητής Παν. Μονάχου, κοσμήτωρ της Σχολής Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Μονάχου), Dr. Günther Burkert-Dottolo (καθηγητής Πανεπιστημίου Βιέννης, Διευθυντής της Πολιτικής Ακαδημίας της Βιέννης), Dr. Albert Rohan (πρέσβης, πρώην Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εξωτερικών της Αυστρίας) και ο καθηγητής Θάνος Βερέμης (Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γενικός Διευθυντής ΔΙΚΕΜΕΠ, Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας). Συντονιστής: ο Αναπληρωτής Καθηγητής Κωνσταντίνος Αρβανιτόπουλος (Δ/ντής Ινστιτούτου Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής»). Την εκδήλωση προσφώνησαν ο αναπλ. καθηγητής Κώστας Υφαντής (Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πρόεδρος και Γενικός Δ/ντής ΕΚΕΜ) και ο καθηγητής Μιχάλης Τσινιτσιζέλης (Πρόεδρος του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Παν/μίου Αθηνών), Υπουργείο Εξωτερικών.
- 27-28/5/2005: Το Hellenic American University σε συνεργασία με την Ελληνοαμερικανική Ένωση, οργάνωσαν το Διεθνές Συνέδριο Αξιολόγησης Πανεπιστημίων, με θέμα «**Ποιότητα στην Ανώτερη Εκπαίδευση**», Ελληνοαμερικανική Ένωση.
- 3-5/6/2005: Το Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών και το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών διοργανώνουν Διεθνές Συνέδριο με θέμα «**Assessing Multilateralism in the Security Domain**», European Cultural Centre of Delphi. Το Συνέδριο υποστηρίζεται από το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών.
- 6/6/2005: Η Ecole des hautes Etudes en sciences sociales μαζί με το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών, το Ινστιτούτο Μεταναστευτικής Πολιτικής και το Ιστορικό Αρχείο Πανεπιστημίου Αθηνών οργάνωσαν εκδήλωση με θέμα «**L'identification des immigrants. Socio-histoire d'un travail d'Etat**». Ομιλητής: Gerard Noiriel (καθηγητής της Ecole des hautes Etudes en sciences sociales). Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών (19.00).

24-25/5/2005: Η Σχολή Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσε διημερίδα με θέμα «**Μεταρρύθμιση στην Ανώτατη Εκπαίδευση**». Οργανωτική Επιτροπή: Γ. Δονάτος (Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Κοσμήτορας Σχολής Ν.Ο.Π.Ε.) Α. Γιαννίσης (Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών) Π. Καζάκος (Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης) Α. Μπρεδήμας (Καθηγητής, Τμήμα Νομικής).

Πρόγραμμα διημερίδας:

1η Συνεδρίαση (24/5/2005, 18.00), «**Επιδόσεις και αδυναμίες της ελληνικής ανωτάτης παιδείας σε συγκριτική προοπτική**», Πρόεδρος: Α. Μπρεδήμας, (Καθηγητής, Αν. Πρόεδρος Τμήματος Νομικής). «Οργάνωση: Προβλήματα και προοπτικές» (Ε. Κουτσιμπού, Επιστημονική Συνεργάτις, Τμήμα Νομικής), «Προγράμματα σπουδών: Προβλήματα και προοπτικές» (Γ. Κουζέλης, Αν. Καθηγητής, Αν. Πρόεδρος Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), «Η επιστημονική έρευνα στην Ελλάδα: Σημερινή κατάσταση και προοπτικές» (Ν. Μαραβέγιας, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), «Τριτοβάθμια Εκπαίδευση και Ελληνική Αγορά Εργασίας: Διαπιστώσεις και προοπτικές» (Α. Παπαπέτρου, Επ. Καθηγήτρια, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών), «Τα αδιέξοδα της συντεχνίας και της γραφειοκρατίας στην ανώτατη παιδεία: Η αναζήτηση τρίτης λύσης» (Α. Μακρυδημήτρης, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), «Η ελληνική ανώτατη παιδεία στην Ευρώπη: Ποσοτικές συγκρίσεις» (Π. Καζάκος, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Παρεμβάσεις: Γ. Παπαδημητρίου (Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης) Σύλλογος Δ.Π. Σχολής ΝΟΠΕ), Μ. Σπουρδαλάκης, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης)

2η Συνεδρίαση (25/5/2005, 9.30): «**Τάσεις εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στον ευρωπαϊκό χώρο**», Πρόεδρος: Μ. Τσινιτσιζέλης, (Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), «Ανώτατη εκπαίδευση και οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Ν. Σκανδάμης, Καθηγητής, Τμήμα Νομικής), «Το Πανεπιστήμιο στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Π. Κ. Ιωακειμίδης, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Παρεμβάσεις: «Διασυνοριακή εγκατάσταση Ιδρυμάτων πανεπιστημιακής εκπαίδευσης: Κανόνες και διεργασίες στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου» (Α. Μπρεδήμας, Καθηγητής, Αν. Πρόεδρος Τμήματος Νομικής), «Η εμπειρία της μεταρρύθμισης της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στην Ευρώπη» (Α. Δημητρόπουλος, Επιστημονικός Συνεργάτης, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Σύλλογος Δ.Π. Σχολής ΝΟΠΕ (Α. Χέλμης, Επ. Καθηγητής, Τμήμα Νομικής)

3η Συνεδρίαση (11.15): «**Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση**», Πρόεδρος: Κ. Κιουλάφας, (Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Οικονομικών Επιστημών), «Το θέμα των δημοσίων και μη δημοσίων Πανεπιστημίων» (Θ. Αντωνίου, Επ. Καθηγήτρια, Τμήμα Νομικής), «Η πολιτική οικονομία της αξιολόγησης» (Ι. Βαρουφάκης, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών), «Οικονομική ανάπτυξη και εκπαιδευτική μεταρρύθμιση» (Ι. Στουρνάρας, Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών), «Νομικά και ακαδημαϊκά κριτήρια αξιολόγησης» (Ν. Κλαμαρής, Καθηγητής, Τμήμα Νομικής).

(18.00) «Βασικές αρχές της μεταρρύθμισης» (Α. Τσούκαλης, Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), «Προβλήματα και προτεραιότητες της μεταρρύθμισης» (Δ. Σωτηρόπουλος, Επ. Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Παρεμβάσεις: Σύλλογος Δ.Π. Σχολής ΝΟΠΕ (Σ. Μουδόπουλος, Επ. Καθηγητής, Τμήμα Νομικής).

(19.35) Στρογγυλό Τραπέζι: Α. Φατούρος, (Ομότιμος Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Θ. Βερέμης (Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης, Πρόεδρος Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας), Α. Απέκης (Αν. Καθηγητής Ε.Μ.Π., Πρόεδρος Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π.), Π. Καζάκος (Καθηγητής, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης), Ι. Πανούσης (Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Μ.Μ.Ε.)

- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, Συμβολή στην Κατανόηση και Ερμηνεία της Συνταγματικής Συνθήκης», Αθήνα, Θεμέλιο, 2005.
- Λάβδας Κώστας Α. & Χρυσόχου Δημήτρης Ν., «Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Πολιτική Θεωρία: Η Πρόκληση του Ρεπουμπλικανισμού», Εκδοτικός Οίκος Ι. Σιδέρης, 2005.
- Egenhofer C. & Van Schaik Louise, "Towards a Global Climate Regime: Priority Areas for a Coherent EU Strategy", CEPS Task Force Reports, Μάιος 2005

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Κείμενα εργασίας:

- Πάνος Καζάκος, «Στη μέση του δρόμου; Η Ελλάδα και η πρόκληση της ανταγωνιστικότητας»
- Ν. Τζιφάκης & Ε. Τ. Φακιολάς, «Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια»
- Martha Triantafyllou, "Forecasting conflicts with the use of event data: the greek – turkish case of Imia"
- Anna Vallianatou, "The Iraq crisis: did the fourth EU Greek Presidency follow the problem-solving approach?"
- Eleni Demiri & E. Vlioras, "The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management"
- Ν. Koutsiaras & G. Andreou, "Small can be beautiful: The EU budget – and the financial perspectives for 2007-2013"
- D. Chrysoschoou, "Debating Europe's Constitutional Identity"
- Ν. Κουτσιαράς, «Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Κοκ: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας»
- Π. Καζάκος, «Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές Δυνατότητες και Προτεραιότητες»
- Ν. Frangakis, A.D. Papayannidis, Eleni Demiri, E. Vlioras, "FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece"
- Ρ. Kazakos, "Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003"

Σειρά Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Πολιτικές:

- Εμμανουέλα Δούση, «Η κοινοτική πολιτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας», Παπαζήσης, Αθήνα 200.
- Ανδρέου, «Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση», Παπαζήσης, Αθήνα, 2002
- Κ. Μπότσιου, «Μεταξύ NATO και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957», Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- Ν. Κουτσιαράς, «Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής», Παπαζήσης, Αθήνα 2003
- Αθ. Κοτσιαρός, «www.ΠολιτικόΙσλάμ. online.tr», Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο», Παπαζήσης, Αθήνα 2004
- Ν. Κουτσιαράς, «Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα 2004.

Εβδομαδιαίες Συνεδριάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

20.4.05

- Εγκρίνει προτάσεις για δέσμη μέτρων με σκοπό την ενίσχυση της ικανότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να αντιδρά σε καταστροφές. <http://europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/460&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>
- Κοινοτικές Ενισχύσεις: Η Επιτροπή τερματίζει τις έρευνες στη Γαλλική, Ιταλική και Ισπανική δημόσια τηλεόραση μετά από δέσμευσή τους να τροποποιήσουν τα συστήματα χρηματοδότησής τους.
- Δημοσιεύεται ο τελευταίος πίνακας βαθμολογίας των κοινοτικών ενισχύσεων στην Ε.Ε. του 2003. http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/scoreboard/
- Εγκρίνει συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα για την δημιουργία εταιρίας για την λειτουργία του Διεθνούς Αεροδρομίου του Antwerp
- Παρουσιάζει στα κράτη μέλη την πρότασή της για την αναθεωρημένη προσφορά της Ε.Ε. όσον αφορά τις υπηρεσίες στον γύρω της Doha του ΠΟΕ.
- Προτείνει την τροποποίηση των κανονισμών που διέπουν το Σύμφωνο Ανάπτυξης και Σταθερότητας σύμφωνα με τις αποφάσεις του εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.

27.4.05

- Υιοθετεί νέο μηχανισμό που εξασφαλίζει ότι όλες οι νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής ελέγχονται συστηματικά για συμμόρφωση με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.
- Υιοθετεί σχέδιο προϋπολογισμού για το 2006 ύψους 112.6 δις. ΕΥΡΩ ή το 1.02% του ΑΕΠ της Ε.Ε.. Πάνω από το ένα τρίτο θα είναι αφιερωμένο στην οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης.
- Προτείνει ποσό ύψους 278 εκατ. ΕΥΡΩ στους προϋπολογισμούς του 2005 και 2006 για την βοήθεια των περιοχών της Ν.Α. Ασίας που κτυπήθηκαν από το Τσουνάμι.
- Αποστέλλει αιτιολογημένη γνώμη στην Ελλάδα με την οποία ζητεί να μεταβάλλει τον νόμο 3310/2005 διότι παραβιάζει τις κοινοτικές οδηγίες περί δημοσίων συμβάσεων και την αρχή της ίσης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων καθώς και την άσκηση σχεδόν όλων των θεμελιωδών ελευθεριών που αναγνωρίζει η Συνθήκη ΕΚ. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την ευρωπαϊκή πολιτική για τις δημόσιες συμβάσεις: http://www.europa.eu.int/comm/internal_market/publicprocurement/index_en.htm

3.5.05

- Δημοσιεύει Πράσινη Βίβλο για την περαιτέρω ενοποίηση των Ευρωπαϊκών Οικονομικών Αγορών. Η δημόσια διαβούλευση θα είναι ανοικτή μέχρι την 1/8/05 http://europa.eu.int/comm/internal_market/finances/actionplan/index_en.htm
- Στα πλαίσια νέας ώθησης της στρατηγικής της Λισαβόνας, υιοθετεί έγγραφο εργασίας που καθοδηγεί τα κράτη-μέλη για την σύνταξη των εθνικών τους τριετών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων που θα αποτελούν την στρατηγική για την υλοποίηση των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την ανάπτυξη και την απασχόληση.
- Εγκρίνει εθνική ενίσχυση υπό την μορφή εγγύησης δανείου ύψους 51 εκατ. ευρώ για τους επόμενους έξι μήνες στις Κυπριακές Αερογραμμές έτσι ώστε η εταιρία να μπορέσει να αναδιοργανωθεί.
- Υιοθετεί σχέδιο νέου Οικονομικού Κανονισμού, που διέπει όλες τις συναλλαγές των Κοινοτικών Οργάνων που θα ισχύσει από το 2007.
- Εθνικές Ενισχύσεις: Εγκρίνει σχέδιο που προωθεί την δημιουργία κεφαλαίων υψηλού κινδύνου (venture capital funds) για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις στη Βρετανία
- Εθνικές Ενισχύσεις: Εγκρίνει σχέδιο βοήθειας 120 εκατ. ευρώ ετησίως για την ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με τεχνολογικό προσανατολισμό που χρησιμοποιούν τις υπηρεσίες τεχνολογικών και βιομηχανικών κέντρων στη Γερμανία

11.5.05

- Δημοσιεύει το πενταετές Πρόγραμμα Δράσης για την Ελευθερία, την Δικαιοσύνη και Ασφάλεια – με λεπτομερείς προτάσεις για δράσεις της Ε.Ε. για την τρομοκρατία, την διαχείριση της μετανάστευσης, τις πολιτικές ασύλου και αδειών παραμονής, την ασφάλεια και προστασία της ιδιωτικής ζωής, την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και την ποινική δικαιοσύνη.

18.5.05

- Συστήνει τον τερματισμό της διαδικασίας υπερβάλλοντος ελλείμματος για την Ολλανδία η οποία το 2004 μείωσε το έλλειμά της κάτω του 2.3% από 3.2% το 2003.